

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE, za obdobje 5. 7. 2019

Število objav: 16

Internet: 9

Tisk: 7

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 2

Inženirska zbornica ...: 3

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 5

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 1

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 12

Internet	Naslov	Kaj mi pa morete? To je moja hiša		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Zurnal24.si; 569.281, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 12	Avtor	K. M.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...kot je zapisana v dokumentaciji, še posebej, če je ta intenzivna, kričeča, moteča, moral sankcionirati gradbeni inšpektor in ne občinski. Zaradi novega gradbenega zakona lahko v prihodnje vsaj na novogradnjah pričakujemo nekoliko bolj umirjene, za grajeno in kulturno krajino sprejemljive odtenke fasad, a le pod pogojem,...			

Internet	Naslov	Krivičen do tri tisoč inženirjev in tisoč družb		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Delo.si; 454.365, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 15	Avtor	Polona Malovrh		
	Teme	Inženirska zbornica Slovenije , Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	... Gradbeni zakon : Mop, krivec za spor med »gradbeniki«in arhitekti, popravlja napako in podaljšuje obravnavo do 15. julija. Ljubljana – Spremenjeni gradbeni zakon , zaradi katerega so člani matične sekcije gradbenih inženirjev napovedali ločitev od Inženirske zbornice Slovenije , bo v javni obravnavi še do 15. julija ali...			

Internet	Naslov	Študijske sobe poimenovali po Predinu, Flisarju, Pandurju ...		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Vecer.com; 286.983, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 5. 7. 2019		
Stran v zbirki: 20	Avtor	Miha Dajčman		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji		
Povzetek	...Oblikovanje usmerjevalnega sistema je nastalo v sodelovanju ekipe iz UKM in oblikovalke Klavdije Vnuk, študentke oddelka za arhitekturo Fakultete za gradbeništvo , prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru. OGLAŠEVANJE Da je v UKM študijska soba poimenovana po njem, je na spletu že delil kantavtor Zoran Predin in...			

Tisk	Naslov	Za SŽ-ŽGP posel na Reki		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Delo; 153.990, Slovenija	Stran: 9	Površina: 40 cm ²
	Rubrika, Datum	Gospodarstvo; 5. 7. 2019		
Stran v zbirki: 21	Avtor	G. R.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	... Gradbeništvo Za SŽ-ŽGP posel na Reki Družba SŽ-Železniško gradbeno podjetje (SŽ-ŽGP) je na Reki podpisala 21,5 milijona evrov vredno pogodbo, v okviru katere bodo rekonstruirali...			

Tisk	Naslov	Blagovne znamke so ključ do trajnostne rasti podjetij		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Delo; 153.990, Slovenija	Stran: 8	Površina: 1.271 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 5. 7. 2019		
Stran v zbirki: 24	Avtor	Božena Križnik		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...ISR opravili anketo med slovenskimi podjetniki. Stojan pove: »Ugotovili smo, da jim je Made in Slovenia le v šibko pomoč na tujih trgih. Izstopa samo gradbeništvo , kjer so podjetja moči nacionalne znamke pripisala občuten vpliv. Ugotovili pa smo tudi - in to je veliko presenečenje naše raziskave -, da so prav hitro...			

Tisk	Naslov	Letos gradijo v regiji, državi in tudi čez mejo		
Zaporedna št. 6	Medij; Doseg	Novi tednik Celje; 146.000, Slovenija	Stran: 4	Površina: 741 cm ²
	Rubrika, Datum	Gospodarstvo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 27	Avtor	Janja Intihar		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...vsej Sloveniji, kar še zlasti velja za Gic Gradnje, ki že nekaj časa pridobivajo posle tudi na Hrvaškem. JANJA INTIHAR Po podatkih Ajpesa na Celjskem v gradbeništvo deluje 686 družb, ki zaposlujejo 4.150 ljudi, kar pomeni 9,3 odstotka zaposlenih v celotnem gospodarstvu regije. Večina podjetij je poslovno leto zaključila...			

Tisk	Naslov	Jagros okrepi ponudbo v Šentjurju		
Zaporedna št. 7	Medij; Doseg	Novi tednik Celje; 146.000, Slovenija	Stran: 5	Površina: 397 cm ²
	Rubrika, Datum	Gospodarstvo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 28	Avtor	J. I.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...tisoč kvadratnih metrov veliko skladišče. Kot so povedali v Jagrosu, so ob pomoči lokalnih podizvajalcev trgovino postavili z lastno gradbeno ekipo. Tildi gradbeništvo očitno postaja pomemben del dejavnosti družine Jager. Po upokojitvi se je namreč ustanovitelj podjetja Franc Jager začel ukvarjati z nepremičninami in...			

Tisk	Naslov	Za reurbanizacijo opuščanih industrijskih območij		
Zaporedna št. 8	Medij; Doseg	Novi tednik Celje; 146.000, Slovenija	Stran: 7	Površina: 537 cm ²
	Rubrika, Datum	Iz naših krajev; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 30	Avtor	Robert Gorjanc		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...prostor. Foto: MOC Celjska občina je v okviru projekta GreenerSites poskusno izvedla tri metode: Remediacija z imobilizacijo Metodo je izvedel Zavod za gradbeništvo Slovenije. Onesnaženo zemlino je mešal s primernim aditivom, pri čemer so se potencialno strupeni elementi s kemičnimi in fizikalnimi mehanizmi pretvorili...			

Internet	Naslov	Kmetijstvo v letu 2018: ko grdi raček postane labod		
Zaporedna št. 9	Medij; Doseg	Finance.si; 144.008, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 40	Avtor	Jure Ugovšek		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...4,5-odstotno rastjo slovenskega BDP. Za kako veliko rast gre, nam pove podatek, da je edina naslednja dejavnost z rastjo, večjo od desetih odstotkov, to je gradbeništvo , rasla s 13-odstotno stopnjo. Dodana vrednost v kmetijstvu je lani začela rasti, potem ko je pred tem osem zaporednih četrletij upadala. Kaj je razlog...			

Internet	Naslov	Peklenske službe		
Zaporedna št. 10	Medij; Doseg	Mladina.si; 72.094, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 5. 7. 2019		
Stran v zbirki: 42	Avtor	Ntoko		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...vedno bdi manj kot 80 inšpektorjev, od tega le 31 za varnost in zdravje pri delu. Ti ugotavljajo, da je največ kršitev v turizmu, gostinstvu, trgovini in gradbeništvo – torej na področjih, kjer se je zaposlovanje sistematično prekariziralo. Nas torej lahko čudi, če delodajalci v številnih proizvodnjah in kuhinjah ne...			

Internet	Naslov	Krivičen do tri tisoč inženirjev in tisoč družb		
Zaporedna št. 11	Medij; Doseg	Times.si; 61.010, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 45	Avtor	Polona Malovrh		
	Teme	Inženirska zbornica Slovenije , Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	... Gradbeni zakon : Mop, krivec za spor med »gradbeniki«in arhitekti, popravlja napako in podaljšuje obravnavo do 15. julija. Ljubljana – Spremenjeni gradbeni zakon , zaradi katerega so člani matične sekcije gradbenih inženirjev napovedali ločitev od Inženirske zbornice Slovenije , bo v javni obravnavi še do 15. julija ali...			

Tisk	Naslov	Zbrali naj bi več kot 600.000 evrov		
Zaporedna št. 12	Medij; Doseg	Primorske novice; 53.000, Slovenija	Stran: 8	Površina: 431 cm ²
	Rubrika, Datum	Primorska; 5. 7. 2019		
Stran v zbirki: 47	Avtor	Marjana Cerin		
	Teme	Gradbena parcela		
Povzetek	...Mirjana Čerin Med petimi nepremičninami sta dve dvonadstropni hiši, ki sta tako zelo dotrajani, da v njiju ni mogoče bivati, ter tri zemljišča. Od hiš do gradbenih parcel in zemljišča za parkirišče Hiši sta na Gregorčičevi 22 in Smaregljevi 3, prva je iz leta 1820 in ima 103 kvadratne metre, njena izhodiščna cena znaša...			

Internet	Naslov	Na poletni šoli do prve hiše		
Zaporedna št. 13	Medij; Doseg	Casoris.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 51	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Nekateri svoj prosti čas izkoristijo za poletne šole, na primer na fakulteti za gradbeništvo in geodezijo. Že četrto leto so jo pripravili prvi teden v juliju. Približno 20 osnovnošolcev se v njej uči različnih gradbenih konstrukcij, na primer...			

Internet	Naslov	Gospodarstvo raste, plače zaostajajo		
Zaporedna št. 14	Medij; Doseg	Radio-odeon.com; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 52	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...samostojnih podjetnikov se še naprej zmanjšuje, ustvarili pa so za pet odstotkov manj prihodkov od prodaje. Najpomembnejša dejavnost samostojnih podjetnikov je gradbeništvo , kjer je delovalo največ podjetnikov in v povprečju so tudi izplačevali najvišje plače med podjetniki. Brezposelnih manj Decembra lani je stopnja brezposelnosti...			

Tisk	Naslov	Vodja projekta po določbah Gradbenega zakona		
Zaporedna št. 15	Medij; Doseg	Pravna praksa; , Slovenija	Stran: 8	Površina: 802 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 54	Avtor	Aleksij Mužina		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji , Inženirska zbornica Slovenije , Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Vodja projekta po določbah Gradbenega zakona Gre za spor, ki se je po vedenju avtorjev vzpostavil (še)le z začetkom uporabe novega GZ. Avtorja predstavlja svoj pogled na obravnavano dilemo, in sicer...			

Internet	Naslov	Pripombe AAG na Osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja		
Zaporedna št. 16	Medij; Doseg	Alpeadriagreen.wordpress.com; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 7. 2019		
Stran v zbirki: 59	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...javnosti dokazuje stopnjo onesnaževanja sproti. Tudi zato je nevzdržno avtomatsko podaljševanje, ki ohranja status quo. 9. Zahtevamo tudi, v odnosu do gradbene zakonodaje , da ZVO postavi obvezno upoštevanje mnenj soglasjedajalcev in ne, kot je zdaj, da so ta neobvezna. Neobveznost vodi zgolj v zlorabe, ki so nesankcionirane...			

Kaj mi pa morete? To je moja hiša

AVTOR **K. M.**

TRUE VALUE PAINT

1/13

Pri izbiri barv si je lastnik hiše verjetno res mislil, da mu je vse dovoljeno, in mu nihče nič ne more. Pa še prav je imel, skoraj nemogoče je preprečiti takšno likovno onesnaževanje krajine.

Krovnega zakona, ki bi predpisoval, kakšne barve fasad so dovoljene ali vsaj sprejemljive, nimamo. Barve fasad so v domeni občin, če se te tako odločijo. Sprejeti morajo občinske odloke, v katerih lahko predpišejo, kateri barvni odtenki so dovoljeni, vendar so jih sprejele le redke.

Kako uspešne so pri preprečevanju kršitev odloka, je odvisno od njih samih. Kršitelje bi morali preganjati občinski inšpektorji, vendar praksa nemogočih fasad, tudi v občinah, ki imajo odlok, kaže, da niso preveč uspešni. Vendar tudi to lahko razumemo, saj na tem področju vlada precejšnja zmeda. V nekaterih primerih nadzor in sankcioniranje lahko izvajajo občinski, v drugih naj bi bili pristojni gradbeni inšpektorji.

50 OD TENKOV SLOVENSКИH FASAD

Pri novogradnjah je barva fasade določena že v projektni dokumentaciji za pridobitev gradbenega dovoljenja. To pomeni, da bi kršitev, torej fasado, ki je drugačne barve, kot je zapisana v dokumentaciji, še posebej, če je ta intenzivna, kričeča, moteča, moral sankcionirati gradbeni inšpektor in ne občinski.

Zaradi novega **gradbenega zakona** lahko v prihodnje vsaj na novogradnjah pričakujemo nekoliko bolj umirjene, za grajeno

in kulturno krajino sprejemljive odtenke fasad, a le pod pogojem, da ima občina sprejet odlok o barvah fasad, oziroma, da projektant, arhitekt ne bo pristal na lastnikove želje po neustrezni barvi fasade. Ko je enkrat v projektni dokumentaciji barva določena, gradbeno dovoljenje pa pridobljeno, se bo graditelj moral tega držati, saj v nasprotnem ne bo dobil uporabnega dovoljenja, ki je po novem obvezno tudi za enodružinske hiše.

Kaj se bo s to fasado zgodilo kasneje, pa je odvisno predvsem od lastnika hiše. Dodatno se namreč zaplete pri novih fasadah na obstoječih hišah. Če občina nima odloka o dovoljenih barvah fasad, ga ni predpisa, ki bi lastniku hiše preprečil, da svojo hišo pobarva, kakor mu srce poželi. Obnova fasade namreč spada med vzdrževalna dela, za katera ni potrebno gradbeno dovoljenje, zato tega posega ne more nihče ne pregledati ne nadzorovati in ne sankcionirati.

A krivde za nemogoče barve fasad, ki jih gledamo vsak dan, ne moremo valiti zgolj na zakonodajalce in občine, težava so predvsem lastniki hiš, ki ne vidijo dlje kot do svojega praga. Ne zavedajo se, da je zunanja podoba hiše del javnega in del

stavbne dediščine, ki ne vpliva le na prebivalce hiše, temveč na vso okolico. Priča o neki kulturi oziroma pomanjkanju te, o pomanjkanju likovnega okusa in neskončni brezbržnosti lastnika hiše.

50 OD TENKOV SLOVENSkih FASAD

Kar je precej tipično za veliko slovenskih graditeljev. Odkar v družbi vse bolj prevladuje individualizem, je skupno odrinjeno na rob, zato se marsikateri posameznik o skupnem sploh ne sprašuje več. Rezultat pa je krajina, o kateri je etnolog, prof. dr. Janez Bogataj nekoč zapisal, da nastaja zaradi papagajstva, tudi strokovnega, ki je ena največjih značilnosti velike neustvarjalnosti sodobne Slovenije, kar ustvarja odlične razmere za razvoj sveta idealov in vrednot, ki so le različica resničnostnih šovov. Bogatajev zapis se ne nanaša le na barve fasad, temveč tudi na arhitekturo hiš z različnimi stolpišči, izvlečenimi deli, nadzidki in prizidki, balkoni, ki je bila značilna za prvi dve desetletji po osamosvojitvi. Zato se zdi, kot bi bili v velikem nakupovalnem središču z barvami, na posameznih delih države, celo znotraj posameznih vasi, pa lahko opazujemo pravo pobarvanko, slovenska pokrajina je postala Disneyland.

Zato na vseh koncih Slovenije na fasadah družinskih hiš lahko „občudujemo“ neverjetne barve in njihove kombinacije. Zbirko takšnih fasad skrbno beleži skupina na facebooku, nekaj si jih lahko ogledate v galeriji zgoraj, še več pa FB-profilu 50 odtenkov sloveskih fasad.

Več o gradnji, obnovi in rabi energije najdete [tukaj.](#)

Krivičen do tri tisoč inženirjev in tisoč družb

[D delo.si/gospodarstvo/novice/krivicen-do-tri-tisoc-inzenirjev-in-tisoc-druzb-202091.html](https://delo.si/gospodarstvo/novice/krivicen-do-tri-tisoc-inzenirjev-in-tisoc-druzb-202091.html)

Gradbeni zakon: Mop, krivec za spor med »gradbeniki« in arhitekti, popravlja napako in podaljšuje obravnavo do 15. julija.

[Odpri galerijo](#)

Mop po mnenju gradbenikov favorizira arhitekta; le zakaj? Foto Jure Eržen

Ljubljana – Spremenjeni **gradbeni zakon**, zaradi katerega so člani matične sekcije gradbenih inženirjev napovedali ločitev od **Inženirske zbornice Slovenije**, bo v javni obravnavi še do 15. julija ali poldrugi mesec dlje, kot je sprva napovedalo okoljsko ministrstvo (Mop). Napovedane spremembe, ki so zaradi favoriziranja arhitekturne stroke arhitekta sprle z gradbenoinženirsko srenjo, bi prizadele najmanj tri tisoč inženirjev in več kot tisoč gradbenih podjetij.

Za podaljšanje javne razprave sta Mop zaprosili zbornica **gradbeništva** in industrije gradbenega materiala pri Gospodarski zbornici Slovenije in **Inženirska zbornica Slovenije (IZS)** z argumentom, da se obe soočata z »odločnimi zahtevami tako posameznikov inženirjev – vodij del – kot gradbenih podjetij«, češ da mora »sporni« predlog zakona vsebovati jasno dikcijo, kdo naj bo vodja v procesu gradnje. Tega je doslej lahko imenoval investitor, po novem bi bil lahko vodja projekta pooblaščen arhitekt ali pooblaščen inženir iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje. A s pojasnili Mopa, po katerih je vodja projekta za stavbe lahko le arhitekt, se »gradbeniki« pač ne strinjajo ... Še več: Mop je po njihovem z dodatnim tolmačenjem spremenil pravila igre. Če je bilo v začetku govora le o stanovanjskih stavbah, je sedaj jasno, da gre za vse stavbe, tudi trgovske, proizvodne, poslovne ...

Črtomir Remec, predsednik **IZS**, v torek zaradi namernega izstopa gradbenih inženirjev sklicuje izredno sejo. Foto Ljubo Vukelič

Želje »gradbenikov« nezakonite?

Črtomir Remec, predsednik **IZS**, v torek sklicuje izredno sejo z osrednjo točko: o nameravanem izstopu matične sekcije gradbenih inženirjev iz **IZS**. Po pridobljenem pravnem mnenju je sklep junijskega zbora matične sekcije o razdružitvi z **IZS** ničen, celo nezakonit in brez pravne podlage v aktih **IZS**.

Mopovo pojasnilo še poglobilo spor

Zaradi različnih razlag zakonske dikcije je Mop, kot rečeno, javnosti pred časom posredoval dodatno pojasnilo, kdo je lahko vodja projekta in kaj je v zakonu mišljeno pod izrazom gradbena stroka, a je s tolmačenjem povzročil le še več gneva. **Gradbeni zakon** namreč pojma prevladujoča stroka ne opredeljuje, niti ne določa, kdo je lahko vodja projekta glede na namen gradnje, v dopisu pa MOP navaja, da je načrt arhitekture največkrat glavni načrt in da je arhitekturna stroka prevladujoča pri projektiranju stavb. Za nameček so na Mopu prepričani, da »je seveda možno, da prevladujoča stroka ni zgolj ena« in da se morajo projektanti in upravni organi »v teh primerih pri odločanju o ustreznosti vodje projekta odločati vsebinsko glede na okoliščine«. Gradbeni inženirji temu oporekajo: vodjo projekta je treba določiti enotno, brez presoje upravnega organa. Za vse projektante, tako inženirje kot arhitekto, je namreč dejstvo, da po celotni izdelavi projektne dokumentacije referent na upravi enoti presoja, ali je vodja projekta strokovnjak z ustrežno izobrazbo in na podlagi tega gradbeno dovoljenje izda ali zavrne, pravno sporno. Prinaša namreč veliko pravno negotovost za projektivna podjetja, ki se običajno zavežejo s pogodbenim rokom, vezanim na pridobitev gradbenega dovoljenja. Prekoračitev tega roka ima zaradi ponovne izdelave dokumentacije in popravkom navedbe vodje projekta za posledico pogodbene kazni.

Nadzorni inženir ni ne tič ne miš

Novi **gradbeni zakon** krivičen do najmanj tri tisoč inženirjev in več kot tisoč gradbenih podjetij. Foto Voranc Vogel

»Gradbeniki« Mopu in vodstvu **IZS** očitajo, da ne poznata evropske zakonodaje. Ob sprejemu novega zakonskega trojčka s področja gradnje objektov je bilo namreč večkrat izpostavljeno, da prav zahteva EU po deregulaciji poklicev botruje radikalnim spremembam v nazivih in pristojnostih poklicev. Mop naj bi na lastno pest, trdijo, in ne na zahtevo zakonodaje EU, na katero se je skliceval, ukinil pooblaščenega revidenta in vodjo del, ki nista več regulirana poklica. Tako projektiranje, vodenje del kot nadzor so zdaj »skriti« pod enotnim nazivom pooblaščen inženir, pravijo »gradbeniki«, arhitekti pa so bogatejši za tri nazive: pooblaščen arhitekt, pooblaščen krajinski arhitekt ter pooblaščen prostorski načrtovalec. EU, trdijo, deregulacije ni nikoli niti priporočala, kaj šele zahtevala. Z deregulacijo poklica vodje del je po njihovem nastala pravna praznina. Po prejšnji zakonodaji so se strokovni izpiti opravljali ali iz projektiranja ali iz vodenja del. Oboji so prejeli tudi pooblastilo za izvajanje nadzora. Po novem so pooblaščen le projektanti, vodje del niso več v **IZS**. Dodelili so jim naziv nadzorni inženir, kar ni ne tič ne miš, pravi naš vir. V javnih razpisih se namreč zahteva »pooblaščen inženir«, kar nadzorni inženir ni. Ukrep je tako odvzel pooblastila kakšnim 1700 pooblaščenim gradbenim inženirjem.

Zaradi Mopovega favoriziranja arhitektov so ti v sporu z »gradbeniki«. Javna obravnava »spornega« **gradbenega zakona** podaljšana do 15. julija. V torek izredna seja **IZS**: izstop gradbenih inženirjev ne bi bil zakonit.

Ti se spominjajo, da je tudi **Tomaž Krištof**, v.d. predsednika Zbornice za arhitekturo in prostor, že ob kandidaturi na to mesto nakazal dolgoročni cilj: da se arhitekturnim birojem vrnejo vloge inženiringa in vodenja nadzora gradbišča. Glede na to, kako je Mop, pravi naš vir, »ubogljivo povzel mnenje Zapsa« o najbolj občutljivih določbah **gradbenega zakona** in »ga posredoval kot obvezno navodilo upravnim enotam«, akterje do 15. julija oziroma do zakonske diktije, sprejemljive za vse, čaka še veliko dela.

Študijske sobe poimenovali po Predinu, Flisarju, Pandurju ...

Eno od študijskih sob so poimenovali po Zoranu Predinu. IGOR NAPAST

Miha Dajčman

05.07.2019, 01.45

V Univerzitetni knjižnici Maribor so študijske sobe v drugem in tretjem nadstropju poimenovali po 28 Mariborčanih.

Prej oštevilčene študijske sobe so v Univerzitetni knjižnici Maribor (UKM), v sklopu novega usmerjevalnega sistema, poimenovali po Mariborčanih, ki s svojim delovanjem in ustvarjanjem dajejo navdih, pravijo v knjižnici. Med njimi so znanstveniki, glasbeniki, literati, slikarji, športniki, gledališki ustvarjalci, zgodovinarji, zdravniki, tudi knjižničarji. "Marsikdo od njih je na neki način povezan s knjižnico, gre pa za ljudi različnih generacij in dejavnosti. Nekateri med njimi so bolj znani, drugi niti ne tako zelo," pravi **Jerneja Ferlež** iz UKM.

Vseh 28 imen

- Študijske sobe v tretjem nadstropju po abecedi: A Petra Greiner (aktivistka), B Marko Naberšnik (režiser), C Matjaž Perc (fizik), Č Petra Kolmančič (pesnica), D Jaro Dolar (bibliotekar in slavist), E Erika Vouk (pesnica), F Filip Flisar (smučar), G Marijan Kramberger (literat), H Janja Hojnik (pravnica), I Jurij Drevenšek (igralec), J Franjo Baš (etnolog in zgodovinar), K Rok Vilčnik (literat), L Karmina Šilec (dirigentka), M Ilka Štuhec (smučarka), N Andraž Stožer (fiziolog), O Dušan Poropat (knjižničar), P Tomaž Pandur (režiser), R Zoran Predin (kantavtor), S Sergej Vrišer (umetnostni zgodovinar), Š Luka Šulič

(violončelist), T Andrej Janžekovič - Mito (rapper), U Avgust Demšar (pisec kriminalk), V Viktor Vrbnjak (arhivist), Z Zmago Jeraj (slikar).

- Študijske sobe v drugem nadstropju: dr. Zora Janžekovič, (kirurginja), dr. Otmar Reiser (ornitolog), mag. Tone Zafošnik (mestni viničar), Antoša Leskovec (zgodovinar).

"Lahko bi rekli, da gre za nekakšen odtis ustvarjalnosti tega okolja, njegov delček, seveda. Ustvarjalnosti in ustvarjalnih je še veliko, a neki delček se zrcali v našem poimenovanju študijskih sob. In nekateri uporabniki so se dejansko, po kratkem času, odkar so poimenovanja nameščena, navadili reči - 'Grem študirat k temu in temu, bil je moj profesor ...', 'Dajte mi, prosim, ključe študijske sobe tega in tega ...'," razloži Ferleževa. Namen poimenovanja in izbora osemindvajseterice je bil popestriti prostor knjižnice, ga personalizirati ter ponuditi navdih študentom in ostalim obiskovalcem knjižnice.

IGOR NAPAST

"Študijske sobe smo označili z imeni in grafikami, ki ponazarjajo dejavnost teh 28 ljudi. Izbrali pa smo tudi njihove krajše citate, ki jih bomo šele umestili na stene, police, mize in tudi v skrite koticke knjižnice. Izvedbo tega načrtujemo v začetku jeseni, projekt torej še ni povsem zaključen," pravi Ferleževa. Končali ga bodo oktobra, v času Študentskega oktobra, ko načrtujejo tudi promocijo zaključenega projekta novega usmerjevalnega sistema UKM, ki je v več fazah nastajal leta. Prav poimenovanje študijskih sob je zadnja faza projekta. Oktobra ga bodo zaključili z dogodkom, na katerega bodo povabili ljudi, ki so sobam dali imena, in njihove svojce.

"Vem, da doma ni nihče prerok, zato mi to priznanje še posebej veliko pomeni"

Oblikovanje usmerjevalnega sistema je nastalo v sodelovanju ekipe iz UKM in oblikovalke **Kladije Vnuk**, študentke oddelka za arhitekturo Fakultete za **gradbeništvo**, prometno **inženirstvo** in arhitekturo Univerze v Mariboru.

OGLAŠEVANJE

Da je v UKM študijska soba poimenovana po njem, je na spletu že delil kantavtor **Zoran Predin** in ob tem zapisal: "Zelo sem ponosen, da so me izbrali in postavili ob bok velikih mariborskih umetnikov. Vem, da doma ni nihče prerok, zato mi to priznanje še posebej veliko pomeni."

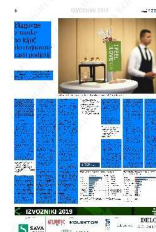
IGOR NAPAST

Gradbeništvo Za SŽ-ŽGP posel na Reki

Družba SŽ-Železniško gradbeno podjetje (SŽ-ŽGP) je na Reki podpisala **21,5 milijona evrov vredno pogodbo**, v okviru katere bodo rekonstruirali večino železnice v tamkajšnjem pristanišču. V okviru projekta bo podjetje poleg rekonstrukcije železnice opravilo rušitvena dela, uredilo logistično platformo in navezavo na potniško železniško postajo, poročča **STA. G. R.**

Blagovne znamke so ključ do trajnostne rasti podjetij

Ugled in prepoznavnost *V podjetjih se strinjajo, da je gradnja identitete blagovne znamke dolgoročen proces, ki se nikoli ne konča*

Blagovno znamko običajno enačimo z njenim vizualnim delom, logotipom, v resnici pa je veliko več kot to. Uporabniku omogoča prepoznati natančno določen izdelek, ga razlikovati od enakega ali podobnega iz ponudbe drugega proizvajalca, za podjetje pa je vir trajnostne dodane vrednosti, dodatni pospešek pri osvajanju visoko konkurenčnih tujih trgov in pomembno premoženje v bilanci.

BOŽENA KRIŽNIK

Kaj pomeni uspešna/znana/dobra blagovna znamka za razvoj podjetja? Strokovnjak za znamčenje Zenel Batagelj, partner v Valiconu, pojasnjuje: »Izdelke se danes enostavno kopira, znamke veliko teže. V sebi nosijo zgodbo, vrednote, zaupanje. Če se dobro upravljajo, se zgodi 'klik' s potrošnikom. Za trajno vrednost epizode, na primer naključna uporaba zaradi nizke cene, niso pomembne, pomemben je odnos, ki ga razvije znamka. Za finančno vrednost je formula dokaj preprosta – število uporabnikov, frekvenca uporabe in cenovna premija. Prodor na tuje trge je pomemben zaradi prve točke – Slovenec je enostavno premalo, nam pa nič ne pomaga, če uspeh temelji na nizki ceni.«

In kakšno mesto imajo slovenske blagovne znamke na mednarodnih trgih? »Načeloma se najdemo le v nekaterih nišah,« odgovarja strokovnjak. »Obstajajo tri vrste internacionaliziranih znamk: take, ki so gradile zgodbo najprej doma in se potem širile, potem so tu znamke, ki temeljijo na specifičnih znanjih in so v osnovi zaradi nišnosti globalne, in tretje, ki so bile globalno med prvimi, na primer Talking Tom je

izkoristil praznino na področju aplikacij za otroke, Bitstamp je bila ena prvih borz v kriptoeconomiji, Iconomi je nastal na začetku fenomena ICO. Osebo mi je zelo pri srcu Flaviar, ki je začel v drugi skupini, se preselil v ZDA, tam redefiniral zgodbo in je danes največji klub ljubiteljev alkoholnih pijač.«

Nacionalna zaščitna plahta

Obstaja več vrst blagovnih znamk, od hišnih oziroma krovnih, izdelčnih (pod)znamk, trgovinskih itd., po mnenju Jureta Stojana, direktorja razvoja in raziskav na Inštitutu za strateške rešitve (ISR), pa je koristno razlikovati tudi med državno znamko in blagovnimi znamkami, ki prihajajo iz te države. Se pravi med *Made in Slovenia* in znamkami podjetij oziroma njihovih izdelkov.

»Pri nastopu na tujih trgih deluje prva, se pravi nacionalna znamka, kot nekakšna zaščitna plahta,« pojasni Stojan. »Če je posamezna blagovna znamka neprepoznava, bo pod nacionalno znamko našla večjo varnost. Spomnite se samo nemških proizvodov, ki jih zunaj nemško govorečih držav pozna le malo potrošnikov, denimo zamrznjene torte Coppenrath & Wiese. Pa jih z veseljem kupujejo, ko so, recimo, v akciji v Hoferju, saj so *Made in Germany*. Isto razmerje lahko sicer srečamo v svetu financ, pri bonitetni oceni državnih obveznic v primerjavi s ocenami obveznic tamkajšnjih korporacij.«

Načeloma, z redkimi izjemami, uživajo države boljše ocene – in boljše prepoznavnost – kot njihove korporacije. Po ekonomistovih besedah pa v vsaki državi obstajajo »nacionalni šampioni«, blagovne znamke, ki po moči in prepoznavnosti presegajo nacionalno plahto. Pravzaprav jo

vlečejo navzgor, s tem izboljšujejo prepoznavnost za vse druge. To niso nujno samo produkti, takšni blagovni znamki sta tudi Luka Dončić in Slavoj Žižek.

Ključ za trajnostno rast

Blagovne znamke niso samo stvar korporacij oziroma velikih podjetij. So tudi ključ za trajnostno rast mikro, malih in srednjih podjetij. Spomladi so na ISR opravili anketo med slovenskimi podjetniki. Stojan pove: »Ugotovili smo, da jim je *Made in Slovenia* le v šibko pomoč na tujih trgih. Izstopa samo **gradbeništvo**, kjer so podjetja moči nacionalne znamke pripisala občuten vpliv. Ugotovili pa smo tudi – in to je veliko presenečenje naše raziskave –, da so prav hitro rastoča mikro podjetja, se pravi startupi, tisti del slovenskega malega gospodarstva, ki relativno gledano največ vplaga v razvoj lastnih blagovnih znamk na tujih trgih. V najslabšem položaju pa so srednja podjetja, zlasti zaradi nizkega položaja v mednarodnih nabavnih verigah. Zato nimajo priložnosti, da bi krepila lastne znamke.«

Ime mora biti razumljivo

Nekaj slovenskih podjetij smo povprašali, kako gradijo in krepijo svoje blagovne znamke in kako s tem dolgoročno povečujejo dodano vrednost.

BSP je podjetje, ki udeležencem, fizičnim in pravnim osebam, omogoča trgovanje z elektriko. Njihova blagovna znamka South-Pool se je zaradi regionalnega fokusa dobro prijela; čeprav zveni tuje, gre za slovensko borzo. Kot pravi Tomo Bajželj, ki na borzi skrbi za članstvo in izobraževanja, mora podjetje ves čas spremljati, kako blagovno znamko dojemajo

stranke oziroma člani, in se prilagajati širši okolici. Sploh to velja za podjetja, ki delujejo na tujih trgih; ime blagovne znamke mora biti razumljivo čim več jezikovnim skupinam.

»Svojo blagovno znamko gradimo predvsem s sodelovanjem v vseh ključnih projektih, ki potekajo na področju trgovanja z elektriko v evropskem prostoru, in s tem zagotavljamo najboljše možne in najaktualnejše storitve oziroma produkte za svoje člane. Prepoznavnost blagovne znamke dvigujemo tudi s sponzorstvom primernih dogodkov,« pravi Bajželj in dodaja, da je logično, da podjetje v svojem okolju deluje družbeno odgovorno.

Zaposleni kot gradniki znamke

Blagovna znamka Zavarovalnica Sava je nastala pred nepolnimi tremi leti ob združitvi štirih zavarovalnic iz Slovenije in Hrvaške. Gradili so jo premišljeno, na podlagi analiz med zaposlenimi in v širši javnosti. Ob logotipu, ki ga je navdihnila najdaljša slovenska in hrvaška reka, je pomemben element blagovne znamke slogan, ki je vodilo poslovanja družbe – Nikoli sami. Sicer pa je po besedah člana uprave Zavarovalnice Sava Mihe Pahuljeta gradnja identitete blagovne znamke (ki je mnogo pomembnejša od njene vizualne podobe) dolgoročen proces, v katerem imajo pomembno vlogo zaposleni in ki se predvsem nikoli ne konča. Enako so prepričani vsi sogovorniki.

Korporativna BZ ni le vizualna podoba podjetja, ampak je odraz njegove celotne kulture. »Ker delujemo na slovenskem in hrvaškem trgu, sestrška podjetja pa še na drugih trgih v tujini, je ugled blagovne znamke za poslovanje toliko pomembnejši, saj omogoči podjetju preboj, ki lahko pomeni konkurenčno prednost pred drugimi blagovnimi znamkami. Hkrati pa povezuje zaposlene v različnih državah s skupnimi vrednotami, ki jih predstavlja blagovna znamka.«

Ugled znamke = zaupanje = je posel

V SIQ menijo, da se blagovna znamka gradi s kakovostjo, odličnostjo in zaupanjem. Prav zaupanje je na področju preizkušanja in certificiranja v resnici edina vstopnica na trg. Pri SIQ je kakovost vključena že v ime. Je tisti osrednji dejavnik, ki gradi blagovno znamko navznoter in

navzven. Vsem (tistim, ki nastopajo zgolj doma, in izvoznikom) pa je skupno, da je ugled znamke prvi pogoj za zaupanje, to pa je prvi pogoj za posel.

SIQ je na globalnem trgu precej izjemen, kot pravijo, saj med vsemi konkurenti ponuja najširši spekter storitev. Ugled znamke, ki so ga s kakovostnim delom gradili desetletja, jim dobesedno prinaša posle, pod črto pa mu zaradi manjših vstopnih stroškov tudi več ostane za naložbo v razvoj novih storitev in odpiranje novih trgov.

Je v blagovno znamko treba več vlagati takrat, ko gre podjetju dobro, ali takrat, ko je v težavah? Igor Likar, direktor SIQ, pojasnjuje: »Znamka je kot otrok. Otrok mora dobiti hrano ne glede na letni čas, vremenske razmere ali druge nevršečnosti. Podobno kot otrok tudi ne sme dobiti preveč hrane. Preveč hrane redi, pri znamki pa ustvarja občutek napuha oziroma lahko obljublja več, kot je znamka sposobna uresničiti. Vlaganje v znamko mora biti torej dosledno in konstantno.«

Prepoznavnost ne pride čez noč

Talum je s svojo skoraj 65-letno zgodovino lahko zgled, kako se blagovna znamka ves čas nadgrajuje. Medtem ko so se iz proizvajalca enostavnih izdelkov razvili v enega najučinkovitejših proizvajalcev zahtevnih končnih izdelkov z višjo dodano vrednostjo, se je blagovna znamka krepila, odpirala vrata, hkrati pa višala pričakovanja kupcev. Ker Talum deluje izključno na področju B2B, je v ospredju blagovna znamka podjetja.

Kot poudarja predsednik uprave Taluma Marko Drobnič, je blagovna znamka na mednarodnih trgih pomembna razločevalna prednost in hkrati obveza do poslovnih partnerjev. Za podjetje pomeni del njegovega premoženja. Lahko se licencira, proda ali uporabi pri poročtvu, zato je njena vrednost izjemno pomembna.

Prepoznavnost ne pride čez noč, ampak terja svoj čas in veliko potrpežljivosti. Ko je dosežena, pa ohranjanje vrednosti znamke po izkušnjah Taluma zahteva še več trdega dela in predanosti. Med drugim podpiranje in izvajanje trajnostno naravnanih projektov v domačem okolju.

Začne se pri dobrem izdelku

Atlantic Grupa je od leta 2006 korporativna blagovna znamka, ki je v bistvu »hiša izvrstnih blagovnih

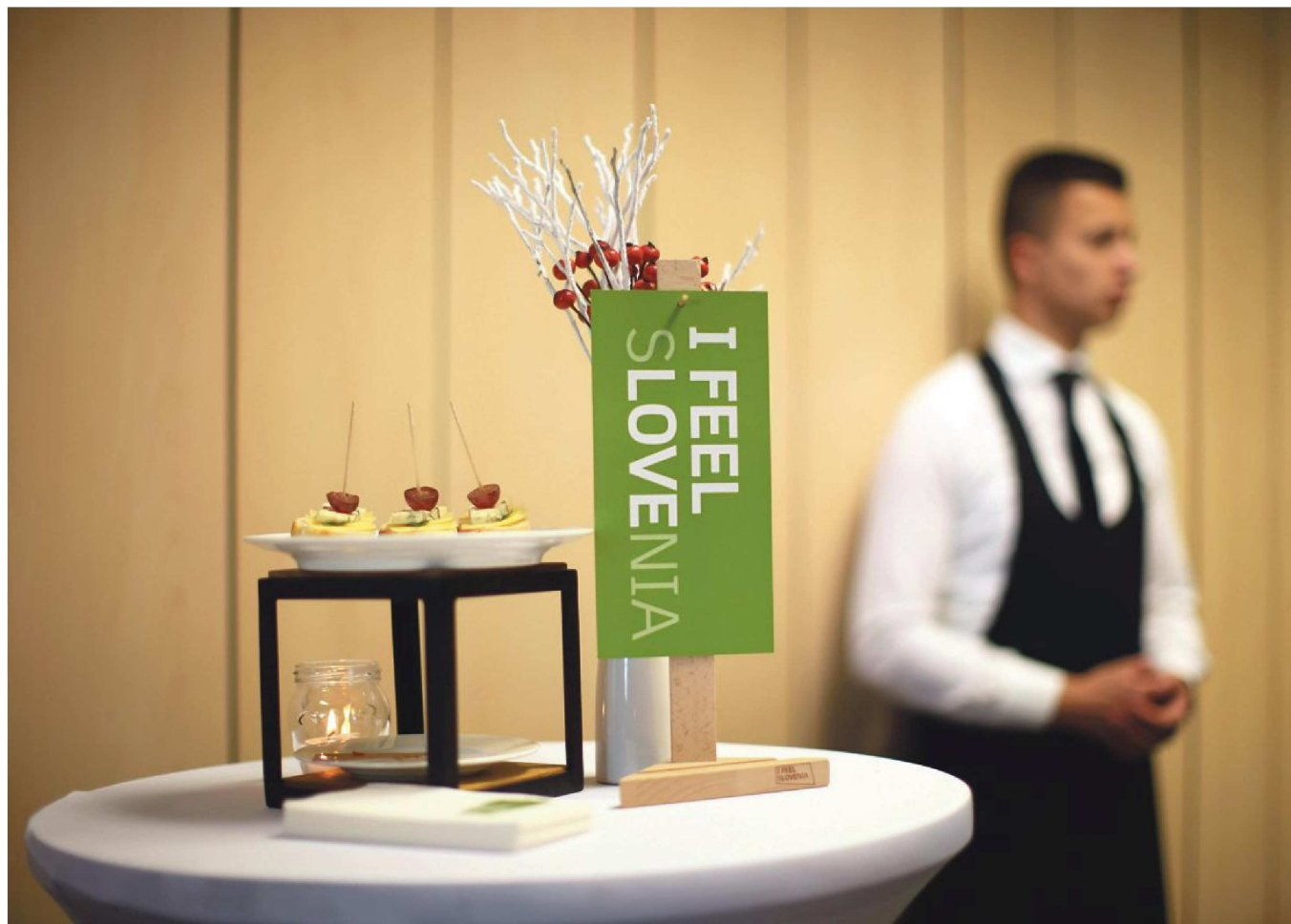
znamk«. »Začeli smo pri osnovah – od opredelitve osnovne vizualne identitete, prek ciljnih javnosti, komunikacijskih kanalov in kulture. Danes imamo razmeroma majhen, a visoko učinkovit tim internih strokovnjakov na treh trgih: v Sloveniji, na Hrvaškem in v Srbiji, ki upravlja blagovno znamko v skladu s pravili stroke, trendi v industriji in našimi korporacijskimi aspiracijami,« je povedal Enzo Smrekar, glavni direktor SPP Delikatesni namazi v Atlantic Grupi in predsednik uprave Droge Kolinske. Hišno znamko, vrednote podjetja in širok nabor izdelčnih znamk so povezali v enovito izkušnjo poslovanja.

Recept za **graditev** blagovne znamke izhaja iz marketinških zakonitosti, vse pa se začne pri dobrem izdelku. Upravljanje blagovnih znamk, *brand management*, razmišlja o potrošnikih, o kupcih, o razvoju kategorij, o novih trendih, upošteva tržne raziskave, vključuje medijske strategije, promocije, sponzorstva, pa tudi merjenje zastavljenih ciljev. Smrekar pove: »Upamo si trditi, da bosta uspeh in ugled blagovnih znamk v prihodnjih letih temeljila na potrošnikovi izkušnji veliko bolj kot na klasičnem oglaševanju.«

Nacionalna blagovna znamka deluje pri osvajanju tujih trgov kot nekakšna zaščitna plahta.

Prepoznavnost ne pride čez noč, ampak terja svoj čas in veliko potrpežljivosti. Ohranjati pa jo je mogoče le s trdim delom in predanostjo.

Pri krepitvi blagovne znamke uspešni direktorji poudarjajo pomembno vlogo zaposlenih.

Načeloma uživa država boljšo prepoznavnost kot njene korporacije, izjema so »nacionalni šampioni«. FOTO JURE ERŽEN

Najbolj znane blagovne znamke na svetu

leta 2018

	vrednost (v mrd \$)	sprem. glede na 2017 (v %)	dejavnost
1. Apple	214,5	▲ +16	tehnologija
2. Google	155,5	▲ +10	tehnologija
3. Amazon	100,8	▲ +56	trgovina
4. Microsoft	92,7	▲ +16	tehnologija
5. Coca-Cola	66,3	▼ -5	industrija pijač
6. Samsung	59,9	▲ +6	tehnologija
7. Toyota	53,4	▲ +6	avtomobil. industrija
8. Mercedes	48,6	▲ +2	avtomobil. industrija
9. Facebook	45,2	▼ -6	tehnologija
10. McDonald's	43,4	▲ +5	gostinstvo

Sledijo: Intel, IBM, BMW, Disney, Cisco, GE, Nike, Louis Vuitton, Oracle, Honda, SAP, Pepsi, Chanel, American Express, Zara, JP Morgan, Ikea, Gillette, UPS, HM ...

DELO Vir: Interbrand

Najvrednejše blagovne znamke držav

leta 2018, v milijardah dolarjev

		vrednost (v milijardah \$)	sprem. glede na 2017 (v %)
1. ZDA		25.899	▲ +23
2. Kitajska		12.779	▲ +25
3. Nemčija		5147	▲ +28
4. Velika Britanija		3750	▲ +20
5. Japonska		3598	▲ +5
6. Francija		3224	▲ +9
7. Kanada		2224	▲ +8
8. Italija		2214	▲ +9
9. Indija		2159	▲ +5
10. Južna Koreja		2001	▲ +8
....			
62. Slovenija		82	▲ +29

DELO Vir: Brand Finance

Gradbena podjetja na Celjskem tudi lani uspešna

Letos gradijo v regiji, državi in tudi čez mejo

Podjetja na Celjskem, ki se ukvarjajo z gradbeno dejavnostjo ali so z njo kakorkoli drugače povezana, so lani ustvarila 484 milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje, kar je za 71 milijonov evrov več kot leta 2017. Tri največja gradbena podjetja v regiji, Voc, Gic Gradnje in Remont, so skupaj ustvarila 111 milijonov evrov prihodkov ali 23 odstotkov vseh prihodkov gradbincev. Če bi upoštevali tudi podatke o poslovanju njihovih hčerinskih družb, bi bile številke še višje. Največji gradbinci imajo tudi letos veliko dela. Gradijo ne samo v regiji, ampak po vsej Sloveniji, kar še zlasti velja za Gic Gradnje, ki že nekaj časa pridobivajo posle tudi na Hrvaškem.

JANJA INTIHAR

Po podatkih Ajpessa na Celjskem v **gradbeništvu** deluje 686 družb, ki zaposlujejo 4.150 ljudi, kar pomeni 9,3 odstotka zaposlenih v celotnem gospodarstvu regije. Večina podjetij je poslovno leto zaključila z dobičkom, ki ga sicer glede na predlani ni bilo bistveno več, a je bila njegova rast višja kot na primer v predelovalnih dejavnostih, ki so vlečni konj gospodarstva v regiji. Gradbena podjetja so skupaj imela 19,2 milijona evrov čistega dobička, kar je 2,8 milijona evrov več kot leta 2017. V primerjavi s predlani se je povečala tudi čista izguba. Znašala je 5,6 milijona evrov, ustvarilo jo je 139 podjetij s skupno 144 zaposlenimi. **Gradbeništvu** je ustvarilo 5,7 odstotka čistega dobička celotnega gospodarstva v regiji in 11,4 odstotka čiste izgube.

Delež treh največjih podjetij v čistem dobičku ni bil tako visok, kot je bil v prihodkih od prodaje. Voc je lani imel 1,3 milijona evrov čistega dobička, Gic Gradnje so imele 0,6 milijona, Remont je imel malo več kot 0,2 milijona

na evrov. Na prvem mestu po višini čistega dobička je družba AGM Nemeč iz Laškega, ki je leto 2018 zaključila z 1,5 milijona evrov plusa.

Manj naročil države

Med tremi največjimi gradbenimi podjetji je lani najvišje prihodke od prodaje imel Voc. Znašali so 45 milijonov evrov, vendar je treba vedeti, da podjetje dobi kar nekaj denarja za vzdrževanje in obnovo tisoč kilometrov državnih cest v Savinjski regiji in na Koroškem. V Vocu so z lansko gradbeno sezono zadovoljni čeprav so od države na račun koncesije dobili manj naročil za popravilo cest kot prejšnja leta. So pa zato bili bolj uspešni pri pridobivanju poslov iz javnih naročil. Razlog za to je bil predvsem stroj za hladno reciklažo asfaltnih površin, ki omogoča obnovo več kilometrov cest v krajšem času in je okolju prijazen. Takšnih strojev je v Sloveniji zelo malo, povpraševanje po sodobnejšem postopku obnove cestišč pa je bilo zelo veliko. Zato je Voc lani obnovil 180 tisoč kvadratnih metrov

cest, kar je za 60 tisoč kvadratov več kot leta 2017.

Kateri so bili ostali pomembni gradbeni projekti podjetja in kaj vse je Voc že naredil letos in kaj ga še čaka, nam ni uspelo izvedeti. Direktor Roman Moškotevc ni našel časa, da bi odgovoril na ta vprašanja. Bolj prijazna sta bila Ivan Cajzek, direktor in lastnik Gic Gradenj, in Matjaž Pavčič, direktor Remonta.

Pogodba za terminal že podpisana

Slatinsko podjetje Gic Gradnje je lani ustvarilo malo več kot 37 milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje, kar je šest milijonov evrov več kot predlani. Celotna skupina, ki vključuje podjetja v Sloveniji in tudi na Hrvaškem ter zaposluje 230 ljudi, je imela 60 milijonov evrov prihodkov in malo več kot milijon evrov čistega dobička. **Ivan Cajzek** med pomembnejše lanske projekte na prvo mesto uvršča 12 milijonov evrov vredna gradbeno-obrtniška dela v krški nuklearni. Večji projekti so bili tudi gradnja poslovne stavbe Krke v Ljubljani, prodajnih središč Lesnine XXXL v Novi Gorici in Pulju, servisno-skladiščne stavbe Elesu v Pekrah pri Mariboru in še številni drugi.

Največji letošnji projekt Gic Gradenj, ki se bo nadaljeval in končal v prihodnjem letu, je dograditev potniškega terminala na ljubljanskem letališču. Pogodba, vredna 17,3 milijona evrov, je s Fraportom že podpisana. »Na začetek gradnje se intenzivno pripravljamo in v teh dneh

že pričakujemo uvajanje v delo,« je povedal Cajzek.

Poleg terminala ima slatinsko podjetje na letošnjem seznamu še veliko drugih projektov. Gradi stanovanjsko sosisko Studenški razgledi v Mariboru, kjer tudi preureja prostore in opremo na sedežu NKBM. Podjetje Afrodita iz Rogaške Slatine ga je izbralo za gradnjo svoje nove proizvodno-skladiščne stavbe, za celjski Kovintrade bo gradil skladišče, več gradbenih projektov je naročila tudi novomeška Krka. Delavci

Gic Grad
d e n j

so letos med drugim prisotni pri prenovi vojaškega letališča v Cerkljah, delajo tudi na Hrvaškem, kjer je podjetje dobilo posel pri širitvi tovarne Vetropack.

Hoteli, proizvodne hale in stanovanja

Na tretjem mestu po obsegu prihodkov je z 29,2 milijona evrov Remont, ki je lani zrasel za 10 odstotkov, v zadnjih štirih letih je čiste prihodke od prodaje več kot podvojil. Še višjo rast je lani imela njegova hčerinska družba Remont NG, ki se ukvarja s proizvodnjo in prodajo asfaltnih zmesi. Ustvarila je 15,1 milijona evrov prihodkov, kar je za 30 odstotkov več kot predlani. Kot pojasnjuje **Matjaž Pavčič**, je rast Remonta NG posledica povečanega obsega poslovanja in tudi višjih cen asfaltnih zmesi. »Lani je Remont NG od Remonta prevzel celotno operativno in strojni park, tako da za matično družbo in druge naročnike izvaja tudi vsa zemeljska dela oziroma dela na področju nizkih gradenj. Manjši vpliv na rast prihodkov je imel tudi dvig cen surovin, kar smo delno prenesli na končne kupce asfaltnih

zmesi.«

Remont je lani gradil proizvodne hale in stanovanja. Kot najpomembnejše projekte Matjaž Pavčič omenja poslovno stavbo podjetja Mos v Mestinju, proizvodni hali Tajfuna in ljutomerskega Farmatecha, logistični center podjetja Pišek&HSF Logistic, nove skladiščne in proizvodne prostore podjetja Echo v poslovni coni Arnovski gozd in večstanovanjski blok na Polzeli za podjetje Malteški dvori. Poleg teh projektov je Remont že konec lanskega leta začel izvajati več projektov v Celju, širši ljubljanski

regiji in osrednji Štajerski. Med večjimi gradnjami Pavčič našteva A-hotel v Arnovskem gozdu in hotel Grof na Vranskem, skladiščno-poslovne stavbe za podjetja Smeh v Ljubljani, Klemen transport v Mengšu in Bekra v Grosuplju, RTP Cirkovce in Generator v Celju. S tem seznam letošnjih poslov ni popoln. »Zaključujemo še nekaj gradbenih pogodb, ki jih do podpisa pogodb še ne želim razkriti,« pravi direktor Remonta.

Foto: SHERPA

Med večjimi letošnjimi projekti Remonta je tudi temeljita prenova nekdanje blagovnice T v središču Celja, v kateri bo tehnološki park Generator.

Jagros okrepil ponudbo v Šentjurju

Drugi največji štajerski trgovec je v industrijsko-poslovni coni v Šentjurju odprl sodoben trgovski center, v katerem je zaposlitev dobilo približno trideset ljudi. To je že 42. trgovina podjetja Jagros, ki ga je aprila letos tudi uradno prevzela druga generacija družine Jager. Gradnja šentjurskega trgovskega centra je bila prvi projekt treh sinov Franca Jagra, ki za letos napovedujejo širitev maloprodajne mreže še z dvema novima prodajalnama.

Naložba v nov trgovski center v Šentjurju, kjer ima Jagros že dve poslovni enoti, je bila vredna 3 milijone evrov. Poleg trgovskega dela, ki ima 3 tisoč kvadratnih metrov prodajnih površin, je podjetje zgradilo še 5 tisoč kvadratnih metrov veliko skladišče. Kot so povedali

v Jagrosu, so ob pomoči lokalnih podizvajalcev trgovino postavili z lastno gradbeno ekipo. Tudi **gradbeništvo** očitno postaja pomemben del dejavnosti družine Jager. Po upokojitvi se je namreč ustanovitelj podjetja Franc Jager začel ukvarjati z nepremičninami in napoveduje gradnjo stanovanj v Ljubljani ter hotela na hrvaškem otoku Pag.

Letos še dve trgovini

Jagros, ki je svojo prvo prodajalno odprl pred tridesetimi leti v Rogaški Slatini, že vsa leta poslovanja zaznamujeta preudarna in stabilna rast. Podjetje skoraj nima dolgov, zaradi česar ima na trgu tudi veliko prednost pred konkurenco. Lani je imelo malo manj kot 132 milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje, kar je za 8 odstotkov več kot predlani, či-

sti dobiček je bil višji za desetino in je znašal 7,4 milijona evrov. Dobro poslovanje nadaljuje tudi letos, saj je v prvih šestih mesecih zabeležilo 10-odstotno rast prodaje. V podjetju imajo iz leta v leto tudi več zaposlenih. Letos je njihovo število že preseglo številko 700.

V podjetju napovedujejo, da bodo letos svojo maloprodajno mrežo, ki jo pletejo izključno na Štajerskem, razširili še z dvema trgovinama. V Selnici ob Dravi bodo do konca leta zgradili večji supermarket s tehnično trgovino, že jeseni bodo odprli supermarket tudi v Bistrici ob Dravi, kjer so prostore kupili v stečajnem postopku mariborske družbe Market Klasek.

Jl, foto: Jagros

V svojem novem trgovskem centru v Šentjurju podjetje Jagros poleg živilskih izdelkov ponuja tudi tekstil in gradbeni material. Kot je običajno, se je ob nedavnem odprtju trlo kupcev.

CELJE – Končan triletni projekt GreenerSites

Za reurbanizacijo opuščeni industrijskih območij

Konec minulega meseca je Mestna občina Celje končala triletni evropski projekt GreenerSites, katerega namen je bilo izboljšati okoljsko in prostorsko stanje opuščeni ali premalo izkoriščeni industrijskih območij ter upravljanje z njimi. V projektu je sodelovalo enajst partnerjev iz petih držav srednje Evrope.

ROBERT GORJANC

Ko je celjska občina pred petnajstimi leti ob gradnji Tehnopolisa in poslovne cone Gaberje – jug komunalno urejala zemljišče, je med gradbenimi deli nastalo približno 15 tisoč kubičnih metrov zemeljskih izkopov, ki so bili zaradi visokih vsebnosti onesnažil uvrščeni med nevarne odpadke. Sanacija z uporabo imobilizacije s kalcitnim pepelom, ki jo je izvedlo podjetje Stonex, je občino stala več kot milijon evrov. Čeprav se je ta postopek izkazal kot uspešen, se je celjska občina leta 2016 kljub temu pridružila projektu GreenerSites. S pomočjo evropskih sredstev je poskusno izvedla tri različne metode, ki niso primerne samo za reurbanizacijo Stare cinkarne, temveč so lahko v pomoč tudi pri načrtovanju in urejanju drugih območij, kot so zelenice, parki, poti ob prometnicah, parkirišča in zemljišča za rekreacijske namene.

Celjska občina je v okviru projekta GreenerSites na pilotnem območju Stare cinkarne vzpostavila prostorsko bazo podatkov o onesnaženosti tal na območju celotne občine, ki jo bo še dopolnjevala. Na občini so s strokovnjaki, poleg okroglih miz, ki so bile namenjene občanom, dijakom, študentom in predstavnikom različnih podjetij ter ustanov, pripravili tudi lokalno izobraževanje za zaposlene v občinski upravi, ki so pri svojem delu kakorkoli

povezani z okoljsko problematiko.

Skupna vrednost projekta GreenerSites, ki je del transnacionalnega programa Interreg Srednja Evropa in ga sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), je znašala skoraj 3,8 milijona evrov, za MOC približno 320 tisoč evrov, od tega je ESSR prispeval več kot 270 tisoč evrov.

V projektu je sodelovalo 11 partnerjev iz petih držav srednje Evrope (Italija, Hrvaška, Nemčija, Poljska in Slovenija), ki si prizadevajo za izmenjavo in nadgradnjo znanj s področja celostnega okoljskega upravljanja degradiranih območij. Kot pridružen partner je bilo v projekt vključenih tudi 14 ustanov. Pridružen partner za Slovenijo je bilo ministrstvo za okolje in prostor.

Foto: MOC

Poskusne metode v okviru projekta GreenerSites

Celjska občina je v okviru projekta GreenerSites poskusno izvedla tri metode:

Remediacija z imobilizacijo

Metodo je izvedel Zavod za **gradbeništvo** Slovenije. Onesnaženo zemljinjo je mešal s primernim aditivom, pri čemer so se potencialno strupeni elementi s kemičnimi in fizikalnimi mehanizmi pretvorili v nizko mobilni in slabo topni kompozit.

Remediacija s hladno reciklažo

Metodo, ki temelji na bitumenski cementni stabilizaciji, je na pilotnem območju Stare cinkarne izvedlo podjetje Voc Celje.

Priprava ustrezne mešanice organomineralnega substrata

Pilotno metodo je zasnoval in izvedel Kmetijski inštitut Slovenije. Aktivni substrat je pripravil iz komposta, mineralnih tal in mineralov zeolita, ki vežejo težke kovine.

V okviru projekta GreenerSites je celjska občina izvedla tudi številna izobraževanja.

Kmetijstvo v letu 2018: ko grdi raček postane labod

Čas branja: 8 min

0

04.07.2019 21:00

Kmetijstvu je v letu 2018 uspela preobrazba. Panoga je lani dosegla ogromno rast. Prihodki podjetij v panogi so po letih stagnacije poskočili, čisti dobiček pa je bil največji od sprejetja evra. Za dodaten nasmeh kmetov pa poskrbijo še subvencije, ki so prav tako ene najvišjih v zgodovini.

JURE UGOVŠEK

Foto: Shutterstock

Več iz teme:

kmetijstvo >	lestvica >	top 101 >	Statistični urad... >
Vladimir Puklavac >	Jožef Magyar >	Kmetijska zadruga Metlika >	
Koroška... >	Panvita Agromerkur >	Panvita >	

Analiza kmetijske dejavnosti je sicer otežena, saj male kmetije, ki proizvajajo za lastno porabo, deloma pa za trg, pomenijo precejšen del kmetijske dejavnosti, v statistiki pa niso neposredno zajete. V analizi tako obravnavamo le velike subjekte in manjšino tistih kmetov, ki so registrirani bodisi kot samostojni podjetniki bodisi imajo odprta svoja podjetja. Je pa o dejavnosti manjših kmetij mogoče sklepati na podlagi poslovnih izkazov, ki jih objavljajo zadruga.

In kaj sporoča uradna statistika? Prihodki od prodaje družb v panogi kmetijstvo so lani zrasli za devet odstotkov, kar je v nasprotju s prejšnjimi leti, ko so stagnirali, povsem primerljivo z veliko rastjo povprečnega slovenskega podjetja. Rezultat je dober tudi pod črto: podjetja v kmetijstvu so prikazala skupaj 11 milijonov evrov dobička, kar je največ po letu 2007, ko smo sprejeli evro. To je deloma zasluga subvencij, ki so bile najvišje po letu 2009, podjetja v tej dejavnosti so jih skupno prejela 20 milijonov evrov.

Kmetijstvo iz recesije

Kmetijstvo k slovenskemu bruto domačemu proizvodu prispeva 1,3 odstotka, skupaj z gozdarstvom in ribolovom pa 2,1 odstotka. V letih velike slovenske gospodarske rasti se je prispevek vseskozi zniževal, do lani, ko je dodana vrednost v kmetijstvu, gozdarstvu in ribolovu zrasla za kar 22 odstotkov, kar je visoko nad 4,5-odstotno rastjo slovenskega BDP. Za kako veliko rast gre, nam pove podatek, da je edina naslednja dejavnost z rastjo, večjo od desetih odstotkov, to je **gradbeništvo**, rasla s 13-odstotno stopnjo. Dodana vrednost v kmetijstvu je lani začela rasti, potem ko je pred tem osem zaporednih četrletij upadala.

Kaj je razlog za tako veliko rast? Kot so izračunali državni statistiki, je bil lanski rastlinski pridelek za kar 36 odstotkov večji kot leta 2017, zaradi česar so bile sicer

cene pridelkov v povprečju za desetino nižje kot leto prej. Predvsem je bila odlična letina sadjarjev. Vrednost pridelanega sadja je bila dvakrat višja kot v letu prej, in to zaradi količinsko izjemno dobre letine (ne le v primerjavi z izjemno slabo letino 2017, ampak tudi glede na desetletno povprečje). Rast bi bila še večja, če cene ne bi upadle za več kot tretjino. Zaradi precej večje pridelave grozdja se je po ocenah **Sursa** zvišala tudi vrednost pridelanega vina (za več kot 40 odstotkov), vrednost pridelanih žit in industrijskih rastlin pa je zrasla za šest odstotkov. Vrednost živinoreje je ob nekoliko skromnejših cenah živine in živalskih proizvodov malenkost nižja, prirast je bil enak kot v letu prej.

Foto: Tandem Mktg

Če bi si drznili tudi večje pridelovalce hrane razvrstiti po uspešnosti (česar nismo storili zaradi neprimerljivosti kmetijskih zadrug in podjetij), bi brez dvoma zmagal Paradajz, ki se je prejšnji

teden prvič pojavil tudi na naši lestvici najuspešnejših srednjih podjetij (na 27. mestu med 101). Njegovi dobičkonosnosti lahko zavidajo tudi farmacevti in itijevci.

Največ prodajo doma

Zaradi narave dejavnosti je kmetijstvo izraziteje od drugih panog osredotočeno na domači trg. Kmetijska podjetja kar 85 odstotkov prihodkov pridelajo v Sloveniji, medtem ko povprečna slovenska družba doma ustvari 60 odstotkov prihodkov. Na tujih trgih je lani največ, dobro polovico od 11,6 milijona evrov prihodkov, prodala vinogradniško-vinarska družba Puklavca Family Wines, ki je v lasti enega najbogatejših Slovencev **Vladimirja Puklavca**.

Družba je lani prvič do zdaj poslovala z dobičkom, predvsem zaradi skoraj podvojene prodaje na tujem (podrobneje o uspehu vinarskega posla Vladimirja Puklavca na strani 31). Kot je značilno za panoge, ki so osredotočene na domačega porabnika, je dodana vrednost na zaposlenega podpovprečna. Lani je s 35.024 evrov za približno petino zaostajala za slovenskim povprečjem. Je pa lanska skoraj sedemodstotna rast precej izrazitejša od dvoidstotne slovenske.

Prevlada zadrug

Lestvico največjih smo tako sestavili iz kmetijskih podjetij in zadrug. Razvrstili smo jih po prihodkih od prodaje, po uspešnosti pa ne, saj je poslovni model podjetij in zadrug različen; podjetjem je ustvarjanje dobička veliko pomembnejše kot zadrugam, ki predvsem poskušajo kmetom zagotavljati čim boljše pogoje odkupa pa tudi pomagati z dostopnimi cenami semen, gnojil, krmil in preostalih potrebščin.

Za največje se izkažejo kmetijske zadruge, ki jih je na seznamu tudi daleč največ, kar štiri petine. Manjše kmetije bi samostojno na trgu nastopale šibkeje proti velikim odjemalcem, zato za boljšo pogajalsko moč in doseganje sinergij predvsem prodajno funkcijo prevzemajo kmetijske zadruge. Številne med njimi so razmeroma velike organizacije z več deset milijoni evrov prihodkov, s sto zaposlenimi in več, z večinoma pičlim dobičkom.

Foto: Irena Herak

Le zakaj ni na lestvici največjih kmetijcev Kmetijskega gospodarstva Lendava, smo se vprašali, ko pa je bil njegov lastnik Jožef Magyar zaradi ustvarjenih dobičkov leta 2013 celo na lestvici 100 najbogatejših Slovencev in smo takrat napisali, da je največji slovenski pridelovalec žita? Hja, premajhen je. Njegovi tržni prihodki so bili lani pol manjši kot takrat (sicer je zanimivo, da mu prihodki nihajo v skorajda rednem dveletnem ciklu). Je pa pogled v njegovo bilanco zanimiva ilustracija, kako močno je subvencionirano slovensko kmetijstvo. KG Lendava je lani prejel skoraj dva milijona evrov subvencij, torej skoraj toliko, kot je zaslužil na trgu, in mu je tako ostalo 800 tisočakov dobička.

KZ Metlika ostaja največja

Tako kot lani je po prihodkih največja zadruga KZ Metlika, ki se je lani še nekoliko bolj kot v letu 2017 približala 60 milijonom evrov prihodkov od prodaje, dobiček, 151 tisoč evrov, pa je malenkost skromnejši kot leto prej. Zadruga je imela lani 221 zaposlenih. Specializirala se je za oskrbo gostincev, poskušajo pa prodreti tudi na tuje trge, a več kot odstotka svojih prihodkov jim čez mejo ne uspe ustvariti. Po velikosti ji s 45 milijoni evrov prihodkov sledi KZ Trebnje, v katerega je včlanjenih 738 kmetov od Žužemberka, prek Trebnjega, Šentruperta, Mirne in občine Mokronog - Trebelno do dela litijske občine. Zadruga s 168 zaposlenimi upravlja 12 trgovin z živili, 11 tehničnih trgovin, pet mesnic, sedem gostinskih lokalov, domačo kuhinjo PC Trebnje, dve trgovini s tekstilom, dve prodajalni dizelskega goriva in žago. Podobno kot pri preostalih zadrugah je tudi pri tej dobička le za vzorec: lani ga je bilo 172 tisoč evrov.

Tretja največja po prihodkih pa je z nekaj manj kot 35 milijoni **Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga**, ki je lani zaposlovala 131 oseb, vanjo pa je vključenih tisoč kmetov iz občin Slovenj Gradec, Mislinja, Dravograd, Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Podvelka. Upravljajo več kot 20 trgovin, tehničnih, živilskih in prodajalno cvetja.

Največje kmetijsko podjetje: Panvita Agromerkur

Foto: Shutterstock

15 milijonov evrov prodaje, 568.000 evrov dobička, 159 zaposlenih je imelo lani največje kmetijsko podjetje Panvita Agromerkur, ki redi piščance.

Med kmetijskimi podjetji, ki jih je na našem seznamu bolj za vzorec, je lani največje prihodke ustvarila Panvita Agromerkur, družba za gojenje perutnine. Družba večino perutnine proda svoji lastnici **Panviti** MIR, ki perutnino predela in proda na trgu. Panvita Agromerkur je lani ustvarila 15 milijonov evrov prihodkov, kar je tri odstotke več kot leto prej. S 13,8 milijona evrov prodaje sledi podjetje RWA Slovenija, ki je osredotočeno na semena, poznana pod znamko Agrosaat. Prodajo so lani povečali za devet odstotkov.

Kmetijstvo je lahko dobičkonosno

Medtem ko zadruga rade poudarjajo, da njihov namen ni ustvarjanje dobička, pa to ne drži za podjetja. In nekatera se ponašajo z dobičkovnimi maržami, ki bi jih prej pripisali tehnološkim družbam kot kmetijstvu. Družba Paradajz, znana po paradižnikih znamke Lušt, je lani ustvarila 1,8 milijona evrov čistega dobička ob 8,1 milijona evrov prihodkov od prodaje (več na strani 28). Delno je tako dober rezultat tudi posledica izplačila dobička iz hčerinske družbe Friško, iz tega je Paradajz prejel 800 tisoč evrov finančnih prihodkov.

To pa ne izpodbija ugotovitve o dobičkonosnosti njihovega posla; Friško namreč prav tako prideluje zelenjavo v rastlinjakih, lani je ob 2,2 milijona prihodkov ustvaril dobrih 800 tisoč evrov dobička. Več kot milijon evrov dobička so lani ustvarile še **Radgonske gorice** (1,4 milijona evrov ob 10,9 milijona evrov prihodkov od prodaje) ter družba v lasti **Perutnine Ptuj** PP - Agro, specializirana za proizvodnjo in prodajo krmnih mešanic (1,2 milijona evrov dobička ob 12,2 milijona evrov prihodkov od prodaje).

Foto: Manca Borko Grimšič

Najvišje subvencije po letu 2009

Kmetijska podjetja so lani, kot je razvidno iz njihovih bilanc, skupaj prejela za 20 milijonov evrov subvencij, kar je največ po letu 2009 in pomeni več kot desetino skupnih prihodkov teh podjetij. Sicer je znesek subvencij celotnemu slovenskemu kmetijstvu še precej večji. Za ukrepe kmetijske politike v Sloveniji je bilo lani namenjenih 315 milijonov evrov (47 milijonov več kot leto prej), od tega 258 milijonov iz evropskih skladov, je razvidno iz podatkov agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

Največji del je namenjen neposredno kmetom za sofinanciranje pridelave in reje (106 milijonov evrov), sledijo subvencije za kmetijsko-okoljske ukrepe in naložbe v razvoj podeželja, vinogradništvo, sofinanciranje zavarovalnih premij in nekatere druge namene. Agencija pa je izplačala tudi 6,9 milijona evrov pomoči kmetijskim gospodarstvom, ki so utrpela sušo, in 5,8 milijona evrov tistim, ki so utrpela pozebo.

Med kmetijskimi družbami je najvišje subvencije prejelo podjetje PP - Agro (2,8 milijona evrov ob 12,3 milijona evrov prihodkov od prodaje). Z dvema milijonoma subvencij ob 2,3 milijona evrov prihodkov sledi KG Lendava; ta je v lasti **Jožeta Magyara**, ki je bil pred leti z vrednostjo tega podjetja uvrščen na lestvico 100 najbogatejših Slovencev, pozneje pa je z nje zdrsnil zaradi nekoliko slabših rezultatov in zato, ker so ga drugi prehiteli. KG Lendava predvsem zaradi takšnih subvencij ustvari približno milijon čistega dobička na leto. Tretji največji prejemnik subvencij med družbami pa je **Evrosad** z 1,7 milijona evrov tovrstnih prejemkov (na trgu ustvarijo 6,1 milijona evrov prihodkov od prodaje).

Pisani svet kmetijske pridelave

Državni statistiki in javne baze so do kmetov razumevajoči toliko, da od njih ne zahtevajo (podrobnih) podatkov o poslovanju. Prijaznost birokratov verjetno večini godi, seveda pa to otežuje analizo poslovanja manjših kmetij. Kako dobro oziroma slabo gre kmetijstvu, predvsem najmanjšim enotam, je težko oceniti, saj so tisti, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, organizirani zelo različno, vodijo se v različnih registrih in številni ne objavljajo poslovnih rezultatov.

Velik del dejavnosti so tako imenovana kmetijska gospodarstva. Po zadnjih podatkih, ki so za junij 2016 (raziskavo opravijo vsaka tri leta), jih je v Sloveniji malo manj kot 70 tisoč. Le peščica med njimi je registrirana kot podjetje (230), preostale državna statistika opredeli kot družinske kmetije. Med zadnjimi je 42 odstotkov takšnih, ki večji del pridelkov proda, 58 odstotkov jih torej večji del pridelave namenja lastni porabi.

V preostalih primerih pa gre za družinske kmetije, ki imajo različno obdavčitev dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Večina družinskih kmetij je obdavčena na podlagi

pavšalne davčne osnove – katastrskega dohodka –, preostale kmetije pa so obdavčene na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov. Kmetje, ki opravljajo kmetijsko dejavnost, so lahko kmečki zavarovanci, ni pa to nujno.

Druga oblika so podjetja. Pri nas sta bili lani registrirani 302 gospodarski družbi, ki pridelujeta kmetijske pridelke oziroma redita živino. Med njimi se le dve uvrščata med velike družbe, devet je srednjih, 31 malih, preostale pa so mikro podjetja. Skupaj so lani zaposlovale 1.791 ljudi, kar je za odstotek manj kot leto prej.

Tretja oblika so samostojni podjetniki. Kmetijstvo kot osnovno dejavnost jih je lani prijavilo 787 in ti podatke o poslovanju objavljajo v bazi AJPES. Njihovi prihodki od prodaje so lani skupaj znašali 91,4 milijona evrov, kar je 20 odstotkov več kot leta 2017, njihov dobiček (oziroma podjetnikov dohodek) pa je znašal 6,2 milijona evrov in je bil za 29 odstotkov večji od leta prej.

Četrta oblika so zadruga, ki na eni strani same pridelujejo, na drugi pa zbirajo pridelke manjših kmetij in jih povezujejo, s čimer si zagotovijo boljše pogajalske položaje na trgu. Stevilne kmetijske zadruga so sicer registrirane kot trgovci.

N'TOKO

Peklene službe

Prizori obnove Ljubljane na trenutke spominjajo na tiste v Katarju, le da smo nad domačimi šefi očitno precej manj ogorčeni kot nad arabskimi šejki

5. 7. 2019 | MLADINA
27 | ŽIVE MEJE

Letos smo spet presegli vse dosedanje vročinske rekorde. Višanje temperatur se med drugim kaže v ponavljanju vročinskih valov in vseh njihovih posledicah, od požarov do bolezni. In kot po navadi smo daleč najglasnejše pritožbe čez vročino spet izrekli ljudje, ki večino časa preživljamo za računalniki v klimatiziranih prostorih. Precej manj ogorčenja pa slišimo s strani tistih, ki te dni občutijo sonce direktno na svoji koži – naj gre za cestne delavce in gradbince ali pa zaposlene v proizvodnih halah, kuhinjah in pekarnah. Inšpektorat za delo sem in tja sicer opravi manjšo kampanjo, vsako drugo leto izide kak novinarski prispevek (pogosto z enakim poudarkom na poletni skrbi za delavce kot skrbi za živali), to pa je tudi vse. Kljub temu da lahko v času zgodovinske pripeke zunaj srečujemo stotine delavcev, ki na žgočem asfaltu popravljajo ceste in gradijo luksuzne stavbe, v medijih ni pravega občutka izrednih razmer. Prizori obnove Ljubljane na trenutke spominjajo na tiste v Katarju, le da smo nad domačimi šefi očitno precej manj ogorčeni kot nad arabskimi šejki.

Kadar se kak novinar dejansko spusti v raziskovanje razmer v teh panogah, so tako izjave delavcev kot delodajalcev srhljivo pomirjujoče ... skoraj vedno se namreč zaključijo v slogu: »Tak je pač ta posel. Saj smo navajeni, treba je delat.« Tisti del slovenske javnosti, ki spremlja debato iz klimatiziranih prostorov, tak odnos praviloma nagradi in poudarja vrline vročinskih delavcev v primerjavi z »lenuhi na socialkah«. Res bi lahko zaključili, da nekateri delavci pač premorejo več vzdržljivosti kot drugi. Lahko nas navdihujejo kot tisti robustni rudarji, ki v seriji Černobil goli kopljejo rove pod nuklearnim reaktorjem, ne da bi zahtevali kaj dosti v povračilo. Na žalost pa pri tem izpustimo ključno vprašanje: ali ni nekaj narobe z državo, ki leta 2019 ne more vzdrževati osnovnih funkcij, ne da bi se zanašala na nadčloveško vzdržljivost svoje delovne sile? In kako točno nameravamo tak sistem vzdrževati, če se bodo vremenske razmere še zaostrele?

Odgovori žal niso spodbudni. Ne le da država na področju urejanja delovnih razmer ne napreduje, ampak je s svojimi ukrepi situacijo znatno poslabšala. Najprej tako, da je zgradila večtirn sistem zaposlovanja. Prek mednarodnih sporazumov imajo danes delodajalci dostop do neomejenega števila delavcev z Balkana in Vzhodne Evrope, ti delavci pa ne morejo menjati služb, saj so za bivanje v državi eno leto vezani na pogodbo s prvim delodajalcem. Ta si lahko torej privoščijo kakršnokoli ravnanje – ne le da agencijski delavci nimajo sindikalnega zastopstva in informacij o svojih pravicah, ampak se zaradi nemogočih ekonomskih razmer v domačih državah mnogi odločijo stisniti zobe in zdržati eno leto suženjskega dela v upanju, da jim bo nato omogočen prost dostop do trga dela. V tej luči jim malo vročine in nevarnost kožnega raka predstavljata še najmanjšo skrb. Te razmere se slabšajo pod Šarčevo vlado, ki je ravno konec maja ratificirala sporazum s Srbijo: v isti režim kot bosanske delavce bo stlačila še tisoče srbskih.

Seveda pa ne gre le za tuje delavce. Večtirn sistem zaposlovanja je prizadel velik del slovenske delovne sile, kratkotrajne zaposlitve prek agencij in množično »s.p.-samozaposlovanje« pa

predstavljajo standard, ki ga je država promovirala sama. Povrh vsega se na inšpektoratu za delo zamen potegujejo za nove zaposlitve – nad vsemi delovnimi mesti v državi še vedno bdi manj kot 80 inšpektorjev, od tega le 31 za varnost in zdravje pri delu. Ti ugotavljajo, da je največ kršitev v turizmu, gostinstvu, trgovini in **gradbeništvu** – torej na področjih, kjer se je zaposlovanje sistematično prekariziralo. Nas torej lahko čudi, če delodajalci v številnih proizvodnjah in kuhinjah ne vzdržujejo zakonsko predpisanih 28 stopinj? V njih pač ni več delavk z rednimi pogodbami in sindikalnim zastopstvom, ki bi se lahko pritožilo, inšpekcij pa se očitno ni treba nikomur bati. Če so delavci in delavke na dnu lestvice prevzeli mučeniški duh černobilskih rudarjev, so to storili, ker nimajo drugih možnosti. Ali kot je v odličnem prispevku za Delo o vročinskih delavcih povzela Maja Prijatelj Videmšek: »Če bodo delali 250 ur, vedo, da bodo nekaj dobili, če le 150, vedo, da nič. Najbolj zagnani so najbolj deprivilegirani.« Včasih so takšnim garačem vsaj namenili ideološko motivacijo, češ da to delajo za izgradnjo socializma ali za prihodnost naroda, danes pa ni na obzorju nobenega višjega cilja ali obeta, da bo kdaj drugače. Če kaj, vemo, da bo slabše.

V takem okolju je tudi povsem logično, da pride do mešanih čustvenih odzivov. Če imamo že večinski sistem zaposlovanja, potem moramo imeti tudi več kategorij ljudi, mar ne? Zakaj bi ljudi iz kategorije klimatiziranih delavcev morali ganiti prizori delavcev na žgočem soncu, ko pa gre vendarle za čisto drugačne osebe? Zakaj bi kaj spremenili, če so pa vajeni teh temperatur? Samo pogledjte, kakšno kožo imajo! Zdi se, da bo v času naraščajoče globalne neenakosti in hkratnih klimatskih sprememb odpornost na vročino postala vse bolj samoumeven znanilec razredne pripadnosti. »Vročje« države, kjer že zdaj zmanjkuje pitne vode in kjer izredne razmere že silijo ljudi v selitev, bodo klimatizirane države zalagale s čedalje večjim številom poceni delavcev, ki bodo »vajeni vsega hudega«. Ti bodo gradili ceste in stanovanja, v katerih ne bodo mogli nikoli živeti, tako kot večina domačega prebivalstva ne. Ekonomske, politične in klimatske razmere počasi, a zanesljivo peljejo Evropo k sistemu razredne in etnične segregacije, kakršnega že poznajo Zalivske države.

Vsem vidni prizori izrednih razmer bi morali biti alarm za sindikate in delavske organizacije. So najbolj očitni znak tega, kam pelje razrast agencijskega dela in državnih sporazumov, ki množice delavcev vežejo na enega delodajalca. V najslabšem primeru bi morali vsaj postati pozorni na specifično vročinskih del in se zavzemati za boljše pogoje, višje postavke za delo v takih razmerah, seveda pa tudi strožji nadzor. Vsem tistim, ki za zdaj še preživljamo razredni boj na klimatizirani strani, pa ti prizori ne bi smeli biti romantični prikaz balkanske vzdržljivosti, ampak grozeče svarilo, kam se premika svet.

Krivičen do tri tisoč inženirjev in tisoč družb

[D delo.si/gospodarstvo/novice/krivicen-do-tri-tisoc-inzenirjev-in-tisoc-druzb-202091.html](http://delo.si/gospodarstvo/novice/krivicen-do-tri-tisoc-inzenirjev-in-tisoc-druzb-202091.html)

Gradbeni zakon: Mop, krivec za spor med »gradbeniki« in arhitekti, popravlja napako in podaljšuje obravnavo do 15. julija.

[Odpri galerijo](#)

Mop po mnenju gradbenikov favorizira arhitekta; le zakaj? Foto Jure Eržen

Ljubljana – Spremenjeni **gradbeni zakon**, zaradi katerega so člani matične sekcije gradbenih inženirjev napovedali ločitev od **Inženirske zbornice Slovenije**, bo v javni obravnavi še do 15. julija ali poldrugi mesec dlje, kot je sprva napovedalo okoljsko ministrstvo (Mop). Napovedane spremembe, ki so zaradi favoriziranja arhitekturne stroke arhitekta sprle z gradbenoinženirsko srenjo, bi prizadele najmanj tri tisoč inženirjev in več kot tisoč gradbenih podjetij.

Za podaljšanje javne razprave sta Mop zaprosili zbornica **gradbeništva** in industrije gradbenega materiala pri Gospodarski zbornici Slovenije in **Inženirska zbornica Slovenije (IZS)** z argumentom, da se obe soočata z »odločnimi zahtevami tako posameznikov inženirjev – vodij del – kot gradbenih podjetij«, češ da mora »sporni« predlog zakona vsebovati jasno dikcijo, kdo naj bo vodja v procesu gradnje. Tega je doslej lahko imenoval investitor, po novem bi bil lahko vodja projekta pooblaščen arhitekt ali pooblaščen inženir iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje. A s pojasnili Mopa, po katerih je vodja projekta za stavbe lahko le arhitekt, se »gradbeniki« pač ne strinjajo ... Še več: Mop je po njihovem z dodatnim tolmačenjem spremenil pravila igre. Če je bilo v začetku govora le o stanovanjskih stavbah, je sedaj jasno, da gre za vse stavbe, tudi trgovske, proizvodne, poslovne ...

Črtomir Remec, predsednik **IZS**, v torek zaradi namernega izstopa gradbenih inženirjev sklicuje izredno sejo. Foto Ljubo Vukelič

Želje »gradbenikov« nezakonite?

Črtomir Remec, predsednik **IZS**, v torek sklicuje izredno sejo z osrednjo točko: o nameranem izstopu matične sekcije gradbenih inženirjev iz **IZS**. Po pridobljenem pravnem mnenju je sklep junijskega zbora matične sekcije o razdružitvi z **IZS** ničen, celo nezakonit in brez pravne podlage v aktih **IZS**.

Mopovo pojasnilo še poglobilo spor

Zaradi različnih razlag zakonske dikcije je Mop, kot rečeno, javnosti pred časom posredoval dodatno pojasnilo, kdo je lahko vodja projekta in kaj je v zakonu mišljeno pod izrazom gradbena stroka, a je s tolmačenjem povzročil le še več gneva. **Gradbeni zakon** namreč pojma prevladujoča stroka ne opredeljuje, niti ne določa, kdo je lahko vodja projekta glede na namen gradnje, v dopisu pa MOP navaja, da je načrt arhitekture največkrat glavni načrt in da je arhitekturna stroka prevladujoča pri projektiranju stavb. Za nameček so na Mopu prepričani, da »je seveda možno, da prevladujoča stroka ni zgolj ena« in da se morajo projektanti in upravni organi »v teh primerih pri odločanju o ustreznosti vodje projekta odločati vsebinsko glede na okoliščine«. Gradbeni inženirji temu oporekajo: vodjo projekta je treba določiti enotno, brez presoje upravnega organa. Za vse projektante, tako inženirje kot arhitekto, je namreč dejstvo, da po celotni izdelavi projektne dokumentacije referent na upravi enoti presoja, ali je vodja projekta strokovnjak z ustrežno izobrazbo in na podlagi tega gradbeno dovoljenje izda ali zavrne, pravno sporno. Prinaša namreč veliko pravno negotovost za projektivna podjetja, ki se običajno zavežejo s pogodbenim rokom, vezanim na pridobitev gradbenega dovoljenja. Prekoračitev tega roka ima zaradi ponovne izdelave dokumentacije in popravkom navedbe vodje projekta za posledico pogodbene kazni.

Nadzorni inženir ni ne tič ne miš

Novi **gradbeni zakon** krivičen do najmanj tri tisoč inženirjev in več kot tisoč gradbenih podjetij. Foto Voranc Vogel

»Gradbeniki« Mopu in vodstvu **IZS** očitajo, da ne poznata evropske zakonodaje. Ob sprejemu novega zakonskega trojčka s področja gradnje objektov je bilo namreč večkrat izpostavljeno, da prav zahteva EU po deregulaciji poklicev botruje radikalnim spremembam v nazivih in pristojnostih poklicev. Mop naj bi na lastno pest, trdijo, in ne na zahtevo zakonodaje EU, na katero se je skliceval, ukinil pooblaščenega revidenta in vodjo del, ki nista več regulirana poklica. Tako projektiranje, vodenje del kot nadzor so zdaj »skriti« pod enotnim nazivom pooblaščen inženir, pravijo »gradbeniki«, arhitekti pa so bogatejši za tri nazive: pooblaščen arhitekt, pooblaščen krajinski arhitekt ter pooblaščen prostorski načrtovalec. EU, trdijo, deregulacije ni nikoli niti priporočala, kaj šele zahtevala. Z deregulacijo poklica vodje del je po njihovem nastala pravna praznina. Po prejšnji zakonodaji so se strokovni izpiti opravljali ali iz projektiranja ali iz vodenja del. Oboji so prejeli tudi pooblastilo za izvajanje nadzora. Po novem so pooblaščen le projektanti, vodje del niso več v **IZS**. Dodelili so jim naziv nadzorni inženir, kar ni ne tič ne miš, pravi naš vir. V javnih razpisih se namreč zahteva »pooblaščen inženir«, kar nadzorni inženir ni. Ukrep je tako odvzel pooblastila kakšnim 1700 pooblaščenim gradbenim inženirjem.

Zaradi Mopovega favoriziranja arhitektov so ti v sporu z »gradbeniki«. Javna obravnava »spornega« **gradbenega zakona** podaljšana do 15. julija. V torek izredna seja **IZS**: izstop gradbenih inženirjev ne bi bil zakonit.

Ti se spominjajo, da je tudi **Tomaž Krištof**, v.d. predsednika Zbornice za arhitekturo in prostor, že ob kandidaturi na to mesto nakazal dolgoročni cilj: da se arhitekturnim birojem vrnejo vloge inženiringa in vodenja nadzora gradbišča. Glede na to, kako je Mop, pravi naš vir, »ubogljivo povzel mnenje Zapsa« o najbolj občutljivih določbah **gradbenega zakona** in »ga posredoval kot obvezno navodilo upravnim enotam«, akterje do 15. julija oziroma do zakonske diktije, sprejemljive za vse, čaka še veliko dela.

IZOLA • Občina sklicuje drugo javno dražbo nepremičnin, potrebnih celovite obnove

Zbrali naj bi več kot 600.000 evrov

Na javni dražbi konec maja občini ni uspelo prodati 53 kvadratnih metrov velikega stanovanja na Gregorčičevi 62, zato ga bo v sredo znova ponudila v odkup. Tudi tokrat bo zanj zahtevala 82.000 evrov, prodajala pa bo še pet drugih nepremičnin. Skupaj se nadeja vsaj 601.000 evrov kupnine.

• MIRJANA CERIN

Med petimi nepremičninami sta dve dvonadstropni hiši, ki sta tako zelo dotrajani, da v njiju ni mogoče bivati, ter tri zemljišča.

Od hiš do **gradbenih parcel** in zemljišča za parkirišče

Hiši sta na Gregorčičevi 22 in Smaregljevi 3, prva je iz leta 1820 in ima 103 kvadratne metre, njena izhodiščna cena znaša 109.000 evrov, druga je iz leta 1900, ima 67 kvadratnih metrov, občina jo ponuja za 85.000 evrov. V občinski upravi tudi tokrat zagotavljajo, da bodo kupnino vložili v obnovo manj dotrajanih neprofitnih stanovanj.

Od treh zemljišč pa sta dve ob cesti, ki se pri cerkvi sv. Jakoba spusti proti Baredom, kar pomeni, da tisto območje urejajo s podrobnim prostorskim načrtom za Šared. Prvo zemljišče je veliko 678 kvadratnih metrov, drugo je 150 kvadratnih metrov večje, obe sta **gradbeni parceli**, namenjeni enodružinski pozidavi. Prvo vrednotijo na najmanj 95.000 evrov, drugo na 30.000 evrov več. Na njiju so vzpostavili služnost za Rižanski vodovod in podjetje Elektro Primorska, ob njunem zahodnem robu so predvideli gradnjo kanali-

zacijskega voda med Izolo in Šaredom.

Tretje zemljišče s 462 kvadratnimi metri in izključno ceno 105.000 evrov, je ob nekdanjem Stavbenikovem samskem domu oziroma hudourniku Morer. Čeprav je zemljišče delno obdelano, delno pa zatravljeno, je namenjeno ureditvi parkirišča. Za hudournik pa dopuščajo rahlo spremembo struge na severozahodnem delu zemljišča, občina naj bi z direkcijo za vode že sklenila pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij.

Cene brez davkov in komunalnega prispevka

V uradu za prostor in nepremičnine z **Markom Starmanom** na čelu opozarjajo, da izklice cene ne vključujejo davkov in prispevkov. Višali jih bodo v korakih po 1000 evrov. Za stanovanje na Gregorčičevi 62 imajo predkupno pravico etažni lastniki, za zemljišči na Šaredu bo treba ob sklenitvi kupoprodajne pogodbe plačati 7500 oziroma 11.000 evrov akontacije komunalnega prispevka. •

Zadnji dan za plačilo varščine

Do danes je treba vplačati varščino v višini desetine izklicne cene. Javna dražba bo v sredo ob 17. uri v dvorani občinskega sveta na Kristanovem trgu, vodil jo bo **Dean Babič** kot predsednik komisije za izvedbo javnih dražb.

Na poletni šoli do prve hiše

 casoris.si/na-poletni-soli-do-prve-hise

Kako nastane hiša? Foto: Lina Berlec

Počitnice so dolge in med njimi se otrokom veliko dogaja.

Nekateri svoj prosti čas izkoristijo za poletne šole, na primer na fakulteti za **gradbeništvo** in geodezijo.

Že četrto leto so jo pripravili prvi teden v juliju. Približno 20 osnovnošolcev se v njej uči različnih gradbenih konstrukcij, na primer gradnje modela hiše in kasneje njeno 3D-tiskanje.

Na poletni delavnici so se otroci učili, kako izgraditi model hiše. Foto: Lina Berlec

Vodja delavnice dr. **Tilen Urbančič** pravi, da je delavnica primerna za vse, ki želijo postati gradbeniki, geodeti ali vodarji.

»Otrokom je najbolj všeč možnost samostojnega dela. Veliko jim pomeni, če jih vključimo konkretne primere, na primer če obiščemo gradbišče. Otroci lahko vidijo, kako stvari delujejo v realnosti.«

Vodja poletne šole dr. Tilen Urbančič. Foto: Lina Berlec

Poletna šola traja pet dni in v njej se otroci učijo **gradbeništva**, modelarstva, geodezije ...

Udeleženci pravijo, da jim je v poletni šoli všeč. Enajstletna **Ana** se je za udeležbo odločila, ker njen oče poučuje na fakulteti in ji je zelo všeč njegovo delo. Povedala je, da spoznavajo geodetske inštrumente, da se ima zelo dobro in da uživa. Tudi dvanajstletni **Alini** je v spominu najbolj ostalo merjenje z inštrumenti.

Eni so gradili hiše iz lesa, drugi iz opeke. Foto: Lina Berlec

A vse ne poteka vedno čisto gladko.

»Težave se največkrat pojavijo pri lepljenju, saj lepilo pogosto popusti,« pojasnjuje trinajstletni Vid.

Otroci med delom pridobivajo različne izkušnje. Nekateri od njih bodo morda čez nekaj let študenti fakulteti za **gradbeništvo** in geodezijo. Drugi pa bodo svoj poklic še raziskovali na drugih delavnicah.

Lina Berlec, Klemen Breznik, Maša Tukarić, udeleženci Časorisove poletne novinarske šole za najstnike

čet | 04.07.2019 ob 10:08

Gospodarstvo raste, plače zaostajajo

Gospodarstvo v občini Črnomelj je že četrto leto v fazi okrevanja, vendar še ne dosega rezultatov pred krizo, je razvidno iz poročila o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2018, ki ga je pripravil Razvojno

informatijski center Bela krajina. Brezposelnost se je od decembra 2017 do decembra 2018 zmanjšala za 1,6 odstotne točke. V občini je lani poslovalo 257 gospodarskih družb, ki so v primerjavi z letom 2017 zaposlovale 13 odstotkov več ljudi. Prihodke od prodaje so povečale tako na domačem kot na tujih trgih. Z dobičkom je poslovalo krepko več kot dve tretjini družb.

Število samostojnih podjetnikov se še naprej zmanjšuje, ustvarili pa so za pet odstotkov manj prihodkov od prodaje. Najpomembnejša dejavnost samostojnih podjetnikov je **gradbeništvo**, kjer je delovalo največ podjetnikov in v povprečju so tudi izplačevali najvišje plače med podjetniki.

Brezposelnih manj

Decembra lani je stopnja brezposelnosti v občini Črnomelj znašala 11,1 odstotka, kar je 1,6 odstotne točke manj kot decembra 2017. Trend upadanja brezposelnosti se nadaljuje tudi v letošnjem letu. Med brezposelnimi prevladujejo osebe nad 55 let, sledi skupina med 30-im in 39-im letom starosti.

Plače krepko za plačami v regiji

Povprečna bruto plača v občini Črnomelj je lani znašala 1.293 evrov, kar je 2,7 odstotka več glede na preteklo leto. Povprečna plača v občini pa zaostaja za povprečno plačo v regiji za 500 evrov in dosega zgolj 72 odstotkov plače v regiji. Za povprečno plačo v Sloveniji zaostaja za 358 evrov, oziroma je manjša za 21,7 odstotka od povprečne plače v gospodarskih družbah v Sloveniji. Zaostanek v povprečnih plačah se je tako v zadnjem letu spet nekoliko povečal, saj se je v povprečju plača v regiji dvignila za 4,1 odstotka v Sloveniji pa za skoraj 4,5 odstotka.

Aleksij Mužina,

dr. pravnih znanosti,
docent na Fakulteti za
management in pravo,
odvetnik partner
v Odvetniški pisarni
Mužina, Žvipelj in
partnerji d.o.o.

Žiga Rejc,

univ. dipl. pravnik,
mag. poslovnih ved,
odvetnik v Odvetniški
pisarni Mužina, Žvipelj
in partnerji, d.o.o.

Nedavno je časopis Finance v zvezi z zadevo Bežigrasjski športni park¹ poročal o tožbi pooblaščenega inženirja-vodje projekta, ki se je bil primoran iz te svoje vloge v projektu »umakniti« pooblaščenemu arhitektu zaradi zahteve Ministrstva za okolje in prostor (MOP).² V naslednjih dneh je bilo objavljenih še več prispevkov v različnih časopisih, iz katerih lahko izluščimo pravno jedro problema: vprašanje razumevanja in tolmačenja 12. člena novega **Gradbenega zakona** (GZ)³ s strani upravnih organov oziroma MOP. To ga je namreč očitno tolmačilo tako, da pri gradnji stavb »pooblaščen inženirji ne morejo biti več odgovorni vodje projektov, ampak so to lahko izključno arhitekti«.⁴

Vodja projekta po določbah Gradbenega zakona

Gre za spor, ki se je po vedenju avtorjev vzpostavil (še) z začetkom uporabe novega GZ. Avtorja predstavljava svoj pogled na obravnavano dilemo, in sicer z analizo vprašanja, **ali so določbe GZ res odvzele (sedaj) pooblaščenim (gradbenim) inženirjem pravico biti vodja projekta** pri gradnji stavb. V iskanju odgovora prispevek analizira najprej določbe tretjega odstavka 12. člena GZ, nato pa tudi »odgovore na vprašanja upravnih enot«, ki jih je podal MOP – iz katerih, kot razumeva, je mogoče razbrati stališča MOP do interpretacije 12. člena GZ –, tako s pravno-tehničnega kot tudi vsebinskega vidika.

»Sporni« tretji odstavek 12. člena GZ

Obravnavana problematika izhodiščno izvira iz tolmačenja določbe tretjega odstavka 12. člena sedaj ne več povsem novega GZ, ki določa:

»(3) Projektant mora za vodenje izdelave projektne dokumentacije določiti pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje (v nadaljnjem besedilu: vodja projekta) in ki zanj opravlja poklicne naloge v eni od predpisanih oblik v skladu z zakonom, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost. Vodja projekta koordinira izdelavo projektne dokumentacije in jo potrdi.«

Kot prvo se po najini oceni (že) iz splošne jezikovne razlage razbere alternativno zakonsko določeno subjektov, ki so lahko vodje projekta: to so lahko ali pooblaščen arhitekt ali pa pooblaščen inženirji (iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje). Tako najprej delovno ugotavljava, da jezikovna razlaga zakona ne daje podlage za stališče MOP, ki naj bi po poročanju Financ določalo, da so lahko vodje projekta le pooblaščen arhitekti. Z drugimi besedami: če bi zakonodajalec hotel določiti kot vodje projekta le pooblaščen arhitekta, bi to napisal, pa ni – saj je izrecno poudaril, da so v tej vlogi lahko tudi »pooblaščen inženirji (iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje)«.

Kot drugo je z vidika zgodovinske razlage zakona treba ugotoviti, da je obravnavano vprašanje predhodni Zakon o graditvi objektov (ZGO-1)⁵ temeljno urejal v 45. členu (»odgovorni projektant«), kjer je določal:

»(3) Kot odgovorni vodja projekta nastopa odgovorni projektant iz stroke, ki pri nameravani gradnji glede na namen objekta prevladuje.«

Tu lahko ugotovimo, da je bila v zvezi z obravnavano dilemo izhodiščna določba tretjega odstavka 45. člena v **bistvenem enaka** kot aktualna določba tretjega odstavka 12. člena GZ. Kot je bilo ob tem že izpostavljeno uvidoma, tudi v praksi upravnih organov v postopkih odločanja o gradbenih dovoljenjih po najinem vedenju ob danem zapisu praviloma ni bilo dileme, da so »odgovorni vodje projekta« pri gradnji stavb bili tako inženirji (gradbene stroke) kot tudi arhitekti. Ob navedenem tako razumeva, da se GZ v primerjavi s predhodnim ZGO-1 v smislu pristojnosti (danes) pooblaščenih inženirjev kot vodij projektov vsebinsko ni v ničemer spremenil.

Ob tej ugotovitvi naj opomniva, da je tudi v 87. členu Ustave Republike Slovenije (URS)⁶ zapisano, da lahko o pravicah in obveznostih državljanov ter drugih oseb Državni zbor odloča samo z zakonom.⁷ Ker novi GZ v primerjavi s predhodnim ZGO-1 po najinem razumevanju, kot je predstavljeno zgoraj, v obravnavanem oziru v pravice (danes) pooblaščenih inženirjev ni z ničemer posegel oziroma jih ni z ničimer zmanjšal, že glede na ustavno-pravna izhodišča ne more biti dvoma, da se položaj (pooblaščenih) gradbenih inženirjev kot vodij projektov tudi po začetku uporabe GZ ni temeljno spremenil. Tako so torej lahko pooblaščen inženirji (gradbene ali druge prevladujoče stroke) tudi z vidika širšega, sistemskega pogleda na obravnavano dilemo ter tudi v skladu z novim zakonom (še vedno) vodje projektov za stavbe.

Naj ob tem dodava, da glede na ustaljeno prakso Ustavnega sodišča tudi morebitni poseg v pravice (danes) pooblaščenih inženirjev (brez prehodnega obdobja⁸) ne bi bil ustavno dopusten, kar prav tako govori v prid nujni ustavnoskladni razlagi GZ na način, da so lahko pooblaščen inženirji gradbene stroke tudi v skladu z novim zakonom (še vedno) vodje projektov tudi za (stanovanjske) zgradbe.

¹ Odvetniška pisarna Mužina, Žvipelj in partnerji v predmetni zadevi v ničemer ne sodeluje, op. avtorjev.

² Krivec, V.: Zamenjan vodja projekta za Bežigrasjski športni park toži ministristvo, 10. junij 2019, <<https://gradbenistvo.finance.si/6949235>>

³ Ur. l. RS, št. 61/17 in nastl.

⁴ Krivec, V., nav. delo.

⁵ Ur. l. RS, št. 102/04 – UPB in nastl.

⁶ Ur. l. RS, št. 33/91-I in nastl.

⁷ »Ustavno načelo je, da so temeljne pravice določene ali vsaj nakazane že v Ustavi, sicer pa je lahko samo zakon tisti, ki določa pravice in obveznosti državljanov in drugih oseb.« V tej zadevi glej npr. odločbo Ustavnega sodišča, opr. št. U-I-326/97, ki se v svoji obrazložitvi nadalje tudi sklicuje na pravno literaturo.

⁸ Kot npr. v zadevah U-I-189/99 in U-I-187/00, kot je to za primerljivo področje koncesij prikazano tudi v knjigi Mužina, A.: Koncesije: pravna ureditev koncesijskih razmerij v Sloveniji in EU. Primalta, Ljubljana 2004, str. 692.

O vsebini »odgovorov na vprašanja« MOP

V zvezi z navedenim v prejšnji točki pa je MOP kljub temu izdalo več »odgovorov na vprašanja upravnih enot«, ki **GZ tolmačijo drugače**, in sicer nedvomno tako, da (po najini oceni) neutemeljeno jemljejo pravice pooblaščenim inženirjem v korist pooblaščenih arhitektov. V dokumentu MOP, št. 007-435/2017/15, z dne 23. julija 2018⁹ je med drugim pri 16. vprašanju, ki se glasi:

»Glede na to, da se določi vodja nadzora iz stroke, ki glede na vrsto del (in ne za namen gradnje) prevladuje, nas zanima, ali je lahko nadzornik del za novogradnjo stanovanjske stavbe tudi pooblaščen arhitekt ali le pooblaščen inženirji?«

naveden odgovor MOP:

»Prevladujoča stroka pri projektiranju (in nadzoru) stanovanjskih stavb je že v skladu z obstoječo upravno prakso ob izvajanju ZGO-1 pooblaščen arhitekt.«

Navedeno pa po najinem mnenju vsebinsko ne drži niti za projektiranje – in verjetno še manj za gradbeni nadzor, na katerega se verjetno nanaša navedba »(in nadzoru)« v tem odgovoru MOP. Tudi po dosednji upravni praksi, vzpostavljeni na podlagi ZGO-1, kot nama je poznana, so bili »vodje projektov« (prej: »odgovorni vodje projektov«) pri gradnji stanovanjskih stavb ves čas ali pooblaščen inženirji ali pooblaščen arhitekti, ki so tudi oboji vodili postopke pridobivanja gradbenih in drugih potrebnih dovoljenj za stranke. Navedeno tolmačenje MOP tako po najini oceni nima podlage niti v zakonu niti v »obstoječi upravni praksi«.

MOP je nato z izdajo dokumenta, št. 007-435/2017/34, z dne 6. decembra 2018¹⁰ svoj prejšnji odgovor sicer nadomestil z naslednjim odgovorom, ki vsebinsko zopet omenja pravno nezmožnost pooblaščenih inženirjev, da bi bili vodje projekta pri stavbah:

»Ker je diktija stroke, ki prevladuje, pri opredelitvi vodje projektiranja vezana na namen gradnje, je **vodja projektiranja pri stavbah pooblaščen arhitekt**. Ker pa **Gradbeni zakon** stroko, ki prevladuje, pri opredelitvi vodenja nadzora veže na vrsto del, je vodja nadzora lahko tako pooblaščen arhitekt kot tudi pooblaščen inženir ali nadzorni inženir, skladno s pridobljenimi pravicami po ZAID.«

Podatkov o tem, ali je sporne »odgovore na vprašanja« do danes MOP že ustrezno spremenilo, avtorja nimava. Lahko pa v tej zvezi iz javno objavljene novice **Inženirske zbornice Slovenije (IZS)** z dne 11. februarja 2019¹¹ razberemo drugačna tolmačenja navedenega vprašanja s strani predstavnikov MOP, kot navedeno:

»Tako na izredni seji upravnega odbora kot na sestanku pri državnem sekretarju je bilo s strani MOP povedano, da 'zapis v GZ ni po pomenu nič drugačen kot

zapis v ZGO-1; da so vse razlage ZGO-1, ki jih je dal MOP, pojasnjevale, da je pri stavbah to praviloma arhitekt, ne pa vedno; da z zapisom v GZ pooblaščenim inženirjem niso bile odvzete pravice; da nikjer ni pojasnjeno, kaj je prevladujoča stroka.' Na sestankih so bili obravnavani primeri, ko je šlo za **stavbo, pa so upravni organi po ZGO-1 izdali gradbeno dovoljenje, četudi je bil odgovorni vodja projekta pooblaščen inženir**. Dogovorjeno je bilo, da MOP popravi odgovor na vprašanje upravne enote tako, da so lahko vodje projekta za stavbe glede na namen in zahtevnost gradnje tudi pooblaščen inženirji.«

Iz tega sledi, da je očitno končno tudi MOP spoznal, da so vodje projektov pri stanovanjskih stavbah tudi v skladu s tretjim odstavkom 12. člena GZ (kot je bilo doslej tudi po navedbi iz citirane novice **IZS** tudi v praksi ves čas nesporno) lahko tudi pooblaščen inženirji – dasiravno nama ponovna sprememba »odgovorov na vprašanja« v tej zvezi ni poznana.¹²

Upravno-procesni vidik spornih »odgovorov na vprašanja«

Ob vsem navedenem pa ima celoten proces podajanja »odgovorov na vprašanja« s strani MOP tudi upravno-pravno komponento. Celovita analiza te komponente bi sicer terjala samostojen prispevek, zato naj na tej točki zgolj izpostavlja temeljne dileme. Predvsem se že izhodiščno postavlja vprašanje pravne narave teh odgovorov na vprašanja: iz njihove vsebine namreč nisva uspela z gotovostjo razbrati, ali naj jih gre smatrati kot navodila nadrejenega upravnega organa podrejenim upravnim organom, ali kako drugače. Če bi šlo za dokument z upravno komponento, namreč ni mogoče spregledati dejstva, da so v procesu njegovega nastajanja sodelovali pooblaščen arhitekti. To vzpostavlja procesno dilemo potrebe po izločitvi pooblaščenih arhitektov iz postopka nastajanja tega dokumenta. Z njim so namreč posredno, kot se je sedaj izkazalo v praksi, tudi dejansko vplivali na odločanje o svojih pravicah (pravicah pooblaščenih arhitektov), in sicer tako, da so **upravni organi** v nekaterih konkretnih primerih posredno v njihov prid očitno, kot poročajo Finance in drugi časopisi, **odločali na škodo pooblaščenih inženirjev in v korist pooblaščenih arhitektov** – kar je tudi, kot gre razumeti, končno generiralo uvodoma izpostavljeni spor v okviru projekta Bežigrjski športni park.

Navedeno še dodatno krepi dvom o (ne samo vsebinski, temveč tudi procesni) pravilnosti stališč MOP pri tolmačenju določb tretjega odstavka 12. člena GZ. Teh namreč po najini oceni ni mogoče utemeljeno tolmačiti tako, da vodje projektov (pri stavbah) ne bi mogli več biti pooblaščen inženirji (**gradbeništva**). Z navodili (oziroma odgovori na vprašanja) pa tudi sicer v zakon ni mogoče posegati.

⁹ Dokument MOP, št. 007-435/2017/15, z dne 23. julija 2018, »GZ: odgovori na vprašanja upravnih enot (II)«: <http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/zakonodaja/graditev_objektov/odgovori_na_vprasanja_UE_II.pdf>.

¹⁰ Dokument MOP, št. 007-435/2017/34, z dne 6. decembra 2018, »Nadomestitev posredovanih odgovorov na vprašanja upravnih enot iz I. in II. izdaje«: <http://www.izs.si/fileadmin/dokumenti/aktualno/aktualno-letno-2018/nadomestitevUe_I_in_II_izdaja_P.pdf>.

¹¹ <<http://www.izs.si/izpostavljenonovica/vodja-projekta-za-stavbe-s-sestanka-pri-drzavnem-sekretarju-alesu-prijonu-2491/>>.

¹² Glej tudi **Krall, M.**: Razkol v inženirski zbornici, Dnevnik, 14. junij 2019, <<https://www.dnevnik.si/1042899248/slovenija/razkol-v-inzenirski-zbornici>>.

Pripombe AAG na Osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja

Posted on [04/07/2019](#) by [Alpe Adria Green.org_051 311 450](#)

Rate This

 Rezultat iskanja slik za okolje

Alpe Adria Green (AAG) je v zakonskem poslal pripombe na Osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1)

Pripombe AAG:

1. Splošna pripomba in hkrati zahteva o Osnutku je, da mora objavljena dokumentacija vsebovati tudi NEURADEN ČISTOPIS, kot je bilo to narejeno za Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave, z vključenim ZON-D. V njem so pri posameznih členih prečrtani tisti deli, ki naj bi ne veljali več, dodani pa v rdeči barvi novi. Tak prikaz mora postati standard kvalitete. V NVO je čas našega prostovoljnega dela še bolj dragocen in nam primerjave sprememb z obstoječim zakonom vzamejo veliko časa, ki ga nujno potrebujemo za druge aktivnosti.

2. Obenem pa dajemo predloge in zahteve, ki v tem Osnutku manjkajo in manjkajo že vrsto let v ZVO. Zahtevamo, da se pri tem spreminjanju in dopolnjevanju ZVO vnesejo zdaj, ne pa v nejasni prihodnosti.

3. Pohvalno je, da je področje odpadkov temeljiteje obdelano, pa tudi dodana proizvajalčeva razširjena odgovornost (PRO). Sicer ureditev izgleda komplicirana, povezana s kupom podzakonskih aktov in vprašanje je, ali bo tako tudi zaživela v korist okolja in zdravja ljudi. Je pa tudi še pomanjkljiva na področju gorljivih materialov. To je pokazal požar pri Cerknici 2019, kjer so silovito goreli tako imenovani negorljivi materiali za obloge stavb. Torej, ko bo taka obloga na stavbi, bo tudi lahko zagorela s sproščanjem strupenih plinov in trdnih delcev.

4. Še vedno pa je neurejeno področje požarne varnosti in odgovornosti za požar na sploh, ki onesnaži zrak, tla ali vode ter ogroža zdravje ljudi. Zato predlagamo in dajemo ostro zahtevo, da se v primeru požara takoj razveljavi – odvzame (91.a člen dopolniti) okoljevarstveno dovoljenje in okoljevarstveno soglasje, ne glede na vzrok požara. Do požarov zahtevamo ničelno toleranco. Hkrati pa je obvezno treba v primeru požarov odgovorne osebe dati v kazenski postopek zaradi povzročanja splošne nevarnosti. Vse to mora predvideti in sankcionirati ZVO, ne glede na druge zakone. Ker gre za okolje in zdravje ljudi. Praksa je namreč pokazala, da so bili veliki požari v 2017, 2018 in 2019 nesankcionirani in na primer pri požaru v Kemisu OVD ni bilo razveljavljeno. Tudi PRO tega ne zajema in ga je treba dopolniti v zgornjem smislu. Imamo predpise za gume, sveče itd. pa prihaja do požarov. Torej so predpisi nezadostni in jih je treba dopolniti tako, da požarov ne bo.

5. Neurejeno je ostalo še skladiščenje gorljivih odpadkov in tudi tistih, ki postanejo nevarni odpadki, ko pride do požara. Neurejeno je še posebej na področju avtomobilskih gum, nagrobnih sveč, topil, plastike (več požarov pri vseh). V obrazložitvah pogrešamo analizo požarov, kjer so bili udeleženi ti materiali. Prav tako je še vedno neurejeno sežiganje odpadkov ali sosežiganje. Primer je Salonit Anhovo, kjer je bil OVD dopolnjen na možnost 100 % sežiganja odpadkov. Pri tem javnost nima nobene možnosti kontrole izpustov iz tega procesa. Prav tako se sežiga plastiko, ki vsebuje vezan klor (na primer PVC), ki pri

sežiganju sprošča izredno strupene dioksine in furane. Vse to je neurejeno še vedno, kljub nakazanim spremembam v Osnutku.

6. Nadalje zahtevamo, da morajo biti objekti z odpadki ter objekti s količinami gorljivih materialov obvezno varovani 24 ur z osebami, ki so usposobljene za gašenje požarov. Tako varovanje na objektu mora biti tudi vsebovano v požarnem redu. To mora vsebovati ZVO, ne glede na drugo zakonodajo, ker gre za okolje in ljudi in je ravno odsotnost teh ureditev botrovala onesnaženjem okolja in ogrožanja zdravja ljudi v znanih primerih velikih požarov. Požar v Kemisu je bil ogromnega obsega prav zato, ker v času vžiga ni bilo nikogar v podjetju. Težko je verjeti, da je taka neodgovornost možna, ampak je bila dejstvo. V OVD je bila predpisana elektronika, ki pa nikoli ni dovolj, kar se je tudi pokazalo v Kemisu. Obenem v OVD ni bilo obveze varovanja s fizično osebo na objektu 24 ur, oziroma obvezno po delovnem času. Varovane so fizično 24 ur mnoge zgradbe in podjetja, ki nimajo gorljivih snovi, Kemisa z več sto tonami gorljivih materialov pa ni nihče varoval na objektu ves čas.

7. Nadalje zahtevamo, da ZVO zahteva pri ocenjevanju vplivov na okolje in zdravje ljudi obvezno upoštevanje širšega prostora izven ograje (zrak, tla, vode, zdravje ljudi, bližina naselja, stanovanjskih objektov, vrtcev, šol, in podobno) in ne samo znotraj ograje. Upoštevati je potrebno tudi nesreče in sicer po pravilu najslabšega scenarija. Spet lahko omenimo Kemis, kjer je OVD veljal le znotraj ograje. Neverjetna napaka ZVO, da to dopušča. Zahtevamo, da se s to prakso prekine takoj, ob teh spremembah ZVO. V predlaganem Osnutku prihaja do absurda, da se bolj ureja področje toplogrednih plinov, ki niso strupeni (npr. CO₂, CH₄), kot pa področje strupenih plinov ob požarih.

8. Zahtevamo tudi, da se črta iz ZVO-1 možnost avtomatskega podaljšanja OVD in tudi podaljšanja za nedoločen čas, brez javne razprave. To utemeljujemo z Aarhuško konvencijo, kjer je za vsako tako spremembo, ko gre za okoljsko zadevo, potrebna in nujna javna razprava, tako kot pred izdajo OVD. Podaljševanje OVD je taka sprememba. Tekom delovanja so se doslej vedno pokazala onesnaževanja po OVD in javnost mora imeti možnost zahtevati strožje normative in večjo pogostnost meritev pa tudi uveljaviti določene kontinuirne meritve. Obenem to utemeljujemo tudi z razvojem tehnike, ki gre hitro naprej

in jo je treba uporabiti pri kontroli delovanja proizvedenj tako, da se javnosti dokazuje stopnjo onesnaževanja sprti. Tudi zato je nevdzdržno avtomatsko podaljševanje, ki ohranja status quo.

9. Zahtevamo tudi, v odnosu do **gradbene zakonodaje**, da ZVO postavi obvezno upoštevanje mnenj soglasjedajalcev in ne, kot je zdaj, da so ta neobvezna. Neobveznost vodi zgolj v zlorabe, ki so nesankcionirane in nikoli ne bodo. Namesto tega je nujno upoštevati okoljske zahteve v odnosu do investorjev. Narava in okolje sta primarna slovenska vira in nepovratne spremembe v prostoru ne smejo biti na njihovo škodo, ker je to obenem tudi škoda za to generacijo in zanamce. Tako se kaotično sekajo gozdovi, uničujejo kmetijske površine, reke in potoki, skratka to vodi v degradacijo slovenskega prostora, kot se je to dogajalo na "razvitem" zahodu in lahko vidimo kam so prišli. Ker pa je možnost političnega vpliva na soglasjedajalce je nujno tudi upoštevati mnenja civilne družbe in njihove argumente. Obenem mora ZVO predvideti tudi denarna sredstva NVO-jem za izdelavo študij, s katerimi lahko vstopajo na istem nivoju z investorji v tehtanje posegov.

10. Zahtevamo nadalje, da se 51.a in 51.b člen (predhodni postopek) dopolnita tako, da je k presoji vabljen tudi javnost. Gre spet za pomembno odločitev glede okolja in zdravja ljudi in po Aarhuski konvenciji ima javnost pravico sodelovati pri tej presoji v predhodnem postopku. Ugotavljamo namreč, da sta se ta dva člena začela zlorabljati tako, da se izključi javnost iz presoj, ki zadevajo njihovo okolje in zdravje. To zlorabljanje je bilo pričakovati in se dejansko izvaja, ker je javnost izključena. Javnost nima nobene kontrole nad temi postopki in vstopa vanje, čeprav bi morala imeti, ker gre za področje okolja in zdravja.

11. Nadalje je nujno vnesti določila za področje smradu. Več deset let to pomembno področje onesnaževanja in škodovanja zdravju ljudi ni vsebovano v ZVO. V tem času je prišlo do hudih onesnaževanj na primer pri bioplinarnah. Inšpekcije nimajo podlage za ukrepanje. Ali je to namerno, ne moremo trditi, je pa zelo verjetno.

12. Prav tako je področje hrupa še vedno urejeno v škodo zdravja ljudi, tudi šolske mladine. Zato zahtevamo uvedbo strožjih normativov takoj v teh sredinah. Obenem zahtevamo

ugotavljanje in merjenje tudi hrupa izven slišnega področja, ki je še bolj zdravju škodljiv, na primer infrazvok. Tako zahtevamo meritve hrupa tudi brez vseh filtrov, ne le v dB(A), ki ignorira škodljiv hrup pri nizkih frekvencah. S tem v zvezi zahtevamo ustavitve vseh načrtovanih vetrnih elektrarn, dokler se ne uvedejo predpisi za merjenje hrupa vetrnih elektrarn po vsem zvočnem spektru, torej tudi infrazvok in nizkofrekvenčni hrup. Zdaj so taka načrtovanja in morebitna gradnja vetrnih elektrarn brez ustrezne zakonodaje, kar je povsem nesprejemljivo, saj so škodljive posledice hrupa vetrnih elektrarn na zdravje ljudi in živali v svetu dobro poznane in dokumentirane. Znane so tudi že pravnomočne sodne odločitve o razgradnji vetrnih elektrarn zaradi omenjenega hrupa. Prav tako ni predpisa o najmanjši razdalji vetrnih elektrarn do lastniških parcel s stanovanjskimi objekti. Spet smo v brezpravnem področju, na drugi strani pa se načrtuje vrsta vetrnih elektrarn. Inšpekcije spet nimajo nobene osnove za ukrepanje, saj ni zakonodaje. To se je že pokazalo v Dolenji vasi, blizu katere deluje vetrna elektrarna, ki s hrupom škoduje zdravju in počitju prebivalcev. Take elektrarne se načrtujejo z življenjsko dobo 20 in več let in prebivalci so prepuščeni brezpravnemu stanju. To je nujno rešiti v korist prebivalcev v ZVO.

13. Zahtevamo, da se končno uvede v tem zakonu možnost, da javnost lahko naroči na račun države strokovne meritve na področju okolja in zdravja. V obdobju samostojne države gre razvoj v izključevanje javnosti na področju okolja in zdravja. Inšpekcije niso dovolj, kar se je pokazalo v veliko primerih. Javnost mora imeti pristojnost neodvisne kontrole vseh tehnologij, proizvodenj in postopkov, ki kakorkoli zadevajo okolje, naravo in zdravje ljudi. Denarna sredstva za tako kontrolo se mora zagotoviti ali neposredno iz državnega budžeta ali pa s koriščenjem evropskih sredstev oziroma s kombinacijo obeh virov.